

สุทธิกรรมชาดกในฐานะที่เป็นวรรณกรรมคำสอนและภาพ

สะท้อนของสังคมจากสุทธิกรรมชาดก

พระอุดมปิฎกผู้แต่งสุทธิกรรมชาดกเติบโตขึ้นมาในสังคมภาคใต้ได้พบเห็นใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมในสังคมของตน ดังนั้นผลงานที่สร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่บันทึกสังคมนั้นนั่นเอง สิ่งต่างๆที่บุคคลในสังคมได้สร้างสรรค์เอาไว้และชนรุ่นหลังรับปฏิบัติสืบต่อกันมาเรียกว่า "วัฒนธรรม"

วรรณกรรมคำสอนเป็นวัฒนธรรมทางวรรณศิลป์อย่างหนึ่งของไทยที่มีมาแต่ครั้งโบราณ เช่น ไตรภูมิพระร่วง คำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ และสุภาวดีพระร่วง เป็นต้น วรรณกรรมชนิดนี้มุ่งให้ผู้อ่านผู้ฟังปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีงามเกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม วรรณกรรมคำสอนของไทยส่วนมากกำเนิดจากคำสอนในพระพุทธศาสนาซึ่งมีสาระสำคัญของเรื่องว่า "กระทำความดี ละเว้นความชั่ว"

สุทธิกรรมชาดกเป็นวรรณกรรมคำสอนเรื่องหนึ่งของไทยทางภาคใต้ที่กำเนิดจากคำสอนในพระพุทธศาสนา สิ่งที่ปรากฏในเรื่องน่าสนใจศึกษา ได้แก่ คติธรรม ค่านิยม และชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยภาคใต้สมัยก่อน ในการศึกษาวิเคราะห์ผู้วิจัยจะแบ่งเป็น 2 หัวข้อใหญ่คือ

สุทธิกรรมชาดกในฐานะที่เป็นวรรณกรรมคำสอน

ภาพสะท้อนของสังคมจากสุทธิกรรมชาดก

สุทธิกรรมชาดกในฐานะที่เป็นวรรณกรรมคำสอน

วรรณกรรมคำสอนเรื่องนี้ให้คุณค่าเกี่ยวกับคำสอนหลายด้าน ได้แก่

1. คติธรรม คติธรรมหมายถึงสิ่งที่ป็นข้อคิดในการปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดผลดีต่อกตนเองและส่วนรวม ผู้ที่ไม่ยึดถือในสิ่งนี้ความเสียหายอาจมาสู่ตนและสังคมได้

ก. การกบนิทร วรรณกรรมเรื่องนี้แสดงไว้เป็นแนวทางชีวิต เช่น

"คบเพื่อนเป็นมิตร สหาย ยากนักถูกชวย

ผู้เตาเอาไว้มึงกลัว

ถ้าดีเป็นศรีแก่ตัว ถ้าทองที่ชั่ว
 ตัวเราก็พลอยเศร้าหมอง
 บางกายเสียทรัพย์เงินทอง บางกายถูกถอง
 จำจงเขาคูกสนุกดี
 บางกายทานล้างชวี เพราะมิตรอัปรีย
 เราก็ก็พลอยฉิบหาย"¹

การคบมิตรเป็นสิ่งสำคัญ คนรุ่นก่อนท่านตั้งสอนไว้ว่า ถ้าคบเพื่อนดีเราก็คพบกับสิ่งที่ดีงามเป็นสง่าราศีแก่ตนเอง ถ้าคบเพื่อนชั่วเราก็คพบกับความเลวร้าย บางครั้งต้องเสียเงินทอง บางครั้งต้องโทษจำคุกและบางครั้งอาจถึงแก่ชีวิต คติธรรมข้อนี้เป็นอมตะทุกสมัย ตั้งแต่โบราณมาจนกระทั่งบัดนี้ วรรณกรรมเรื่องนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงเพื่อนดีหรือมิตรแท้ไว้คือตอนที่บิณฑุสัทธิกกรรมทดลองความจริงใจของมิตรที่มีต่อตนโดยให้ทหารเอาโซ่ตรวนจองจำตนแล้วพาไปหายายจันทกับตาไชย สามีภรรยา ทั้งสองตกใจมากรีบรื้อหาเงินทองของมีค่าเพื่อให้ทหารเป็นการตอบแทน ถ้าทหารยอมปล่อยบิณฑุสัทธิกกรรม เมื่อทหารไม่ปล่อยตาไชยและยายจันทก็วิ่งตามไปด้วยความรักและห่วงใยเป็นอย่างยิ่ง จนทหารกล่าวกับบิณฑุสัทธิกกรรมว่า

"ว่าสองท่านผู้เจริญ พอนี้ใครจะเกิน
 เหมือนควยยายจันทาไชย
 หายากไม่มีที่ไหน ใดเสมอน้ำใจ
 เป็นมิตรแล้วไม่เห็นหน่าย"²

การยกคติธรรมขึ้นกล่าวแล้วมีเรื่องประกอบทำให้ผู้อ่านผู้ฟังเห็นจริงได้ อีกอย่างหนึ่งธรรมชาติของมนุษย์ชอบฟังเรื่องเล่าหรือนิทานอยู่แล้ว การนำเอาสิ่งนี้มาเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังคติธรรมจึงได้ผลทั้งในด้านช่วยให้ง่ายต่อการเข้าใจและด้านปฏิบัติ สิ่งที่แสดงออกในการคบมิตรตอนนี้คือมีมิตรแท้ของคนดีกว่ามีมิตรเทียมจำนวนมาก

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 8-9.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

การคบมิตรที่วรรณกรรมเรื่องนี้เน้นมากที่สุดคือ การห้ามคบ ชายสาม-
โบสถ์ หรือ จิตยสามตาที่อยู่ชายที่ผ่านการบวชแล้วสามครั้ง และศิษย์รายครูที่อยู่ชาย
ที่ฝากตัว เป็นศิษย์พระภิกษุองค์ใดองค์หนึ่งแล้วอยู่ได้ไม่นานก็เร่าใหม่เนื่องจากครูเบื่อ
ศิษย์แบบนี้เพราะประพฤติน่าไม่ดี มิตรสองพวกนี้ปรากฏอยู่ในตอนที่บิณฑกธรรม
สอนลูก กล่าววว่า

"หนึ่ง เล่าฉบับจิตย	เป็นศิษย์สงฆอารามใด
บวชแล้วสึกออกไป	แล้วกลับบวชถึงสามตา
แค่สองนั้นก็ร้าย	คังนั้นไซร์ก็พอยา
ถ้าสึกถึงสามตา	อย่าได้คบมาเป็นมิตร
เป็นศิษย์ถารายครู	ถึงสามแห่งแกลวนนิต
อย่าเอามาเป็นมิตร	มันมักทำทุรชน" ¹

"ฉบับจิตย" เป็นคำที่ใช้มานานแล้ว ในที่นี้ผู้แต่งไซร์เรียกผู้ผ่านการบวชใน
พระพุทธศาสนาในสมัยก่อน ชาวไทโดยทั่วไปใช้ว่า"จิตย"(ทิด) ปัจจุบันคำนี้ไซร์
เรียกผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว เรียกได้ทั้งชายและหญิง

การห้ามคบชายสามโบสถ์ เพราะผู้ชายประเภทนี้เสียเหลี่ยมมาก ความ
ประพฤติน่าไม่ดี บวชอยู่วัดไหนก็อยู่ได้ไม่นานก็เร่าวัดใหม่ บางครั้งลาสิกขาบทแล้ว
กลับไปบวชใหม่โดยโกหกพระภิกษุที่จะบวชให้ว่าตนไม่เคยบวชมาก่อน ในระหว่าง
ที่บวชอยู่กับประพฤติน่าเสื่อมเสียไม่ยึดมั่นในหลักธรรม ครั้นสึกออกมาเป็นฆราวาสก็
ไม่ทำงานคอยแต่เอาเปรียบผู้อื่น ในเรื่องสุทธิกรรมชาดก"จิตยเอก"(ชายสาม-
โบสถ์) กินอยู่ขานสุทธิกรรม เมื่อรู้ว่าสุทธิกรรมขโมยหงส์ทหารประกาศจับก็คิดจะ
หาประโยชน์จากการที่สุทธิกรรมถูกจับว่า

"นายจิตยว่าดี เราคิดครั้งนี้ แพ้โดยง่ายตาย
ไม่คืนชีวี สบที่ถึงตาย ทรัพย์สิ้นผู้ร้าย ได้ทุลขอเอา
ลูกเมียข้าไท ของทั้งนี้ไว้ ได้เราเปล่าๆ

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 40.

มันเป็นนุราย ไคร้เพราะเรา เมียมันข้าจะเอา เจ้ามาแห่งอื่น"¹
 นอกจากจิตย์เอกจะอาศัยสุทธิกรรมในเรื่องการกินอยู่แล้วยังขอเงินทองใช้
 จ่ายอีกด้วยแต่ไม่เคยสำนึกบุญคุณผู้เป็นนิทรเลย เมื่อรู้ว่าสุทธิกรรมประสมชะตา-
 กรรมก็คิดจะกอบโกยทรัพย์สิ้นและเอาภรรยาแทนที่จะเคียดแค้นร้อนใจช่วยยืมมิตรพิน
 ทุกข์เพียงมิตรที่ควรปฏิบัติต่อกัน

"ศิษย์ร้ายครู" คนไม่ได้เพราะเป็นบุรุษที่ไม่ดีพอๆกับชายสามโบสถ์ คน
 ประเภทนี้จะอยู่เป็นศิษย์วัดไหนได้ไม่นานก็เร่หาวัดแห่งใหม่ ไปอยู่วัดไหนๆพระภิกษุ
 ผู้เป็นอาจารย์ก็เบื่อหน่ายในความประพฤติกิจต้องเร่หาวัดแห่งใหม่อยู่เรื่อย ดัง
 กาพย์ยานี 11 ทิวา

"ชายนันครันได้ฟัง	โพธิสัตว์ทถามไถ
นึกพลางก็ออกไป	ว่าเราอยู่วัดชายคลอง
เป็นศิษย์ท่านชรัวคง	แล้วมาอยู่ควยชรัวทอง
ออกจากวัดชายคลอง	แล้วมาอยู่วัดชายนา
มาอยู่ควยชรัวอิน	ปลิ้นไปกินกัมชรัวสา
ชรัวชายวัดชายป่า	แล้วลงมาอยู่วัดกลาง" ²

ศิษย์ร้ายครูในเรื่องสุทธิกรรมขาดกเร่หาพระภิกษุเป็นอาจารย์ถึง 5 องค์
 คือ ชรัวคง ชรัวทอง ชรัวสา ชรัวชาย และชรัวจัน และเร่อยู่วัดถึง 4 แห่ง
 คือ วัดชายคลอง วัดชายนา วัดชายป่า และวัดกลาง ศิษย์ร้ายครูสร้างแต่ความ
 รุนวายต่างๆให้เกิดขึ้นภายในวัด บุรุษประเภทนี้มักปลิ้นปลอกหลอกหลอน โยราณ
 จึงห้ามคบคนเช่นนั้นและได้แสดงเรื่องไว้ให้ประจักษ์ว่า เพื่อสุทธิกรรมสมาคมด้วยคน
 2 พวกนี้แล้วมีแต่ความเสียหาย จิตย์เอก(ชายสามโบสถ์) กับศิษย์ร้ายครูเอาแต่ใช้
 จ่ายทรัพย์สิ้นของสุทธิกรรมโดยมิได้ช่วยทำงานอะไรเลย ภายฉนี้ยังร่วมกันวาง
 แผนให้ทหารจับสุทธิกรรมหวังจะได้ทองเป็นรางวัล เมื่อสุทธิกรรมถูกนำไปประหาร
 จิตย์เอกยังตามไปขอเสื้อผ้าชุดใหม่ที่สวมอยู่อีกโดยว่าเสียกายที่สวมเสื้อผ้าใหม่ๆตาย

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 66.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 45.

ผู้แต่งพยายามสะท้อนพฤติกรรมของมิตรไม้ 2 พวกนี้ เพื่อมิให้ผู้อ่านคบ เป็นมิตร
ควย เหตุผลดังกล่าวแล้วข้างตน

ข. การหาคู่ครอง ธรรมชาติของมนุษย์ชายหญิง เมื่อถึงวัยอันควร
ก็ต้องเลือกหาคู่ครอง เพื่อสนองตอบความเรียกร้องตามธรรมชาติและรักษาเผ่าพันธุ์
มนุษย์ การจะเลือกใครมาเป็นคู่ครองนั้นต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วน หากเลือกได้
คนไม่ดีมาปัญหาต่างๆและความเคียดแค้นจะตามมาทีหลัง ดังนั้นผู้แต่งสุทธีกรรม
ชาดกจึงพยายามแยกแยะให้เห็นถึงความดีและไม่ดีของผู้หญิงประเภทต่างๆ ประเภท
ไหนควรเอามาเป็นคู่ครองประเภทใดควรหลีกเลี่ยงทั้งร้อยกรองที่ปรากฏคือ

"อนึ่งถ้าลูกรัก	จะหาหญิง เป็นคู่ครอง
จงดูตามทำนอง	สุภานิตทานหามไว
ถ้าเจ้าชอบที่สาว	ถ้าสาวแทนท้าวใด
ถ้าแสดทานหามไว	อย่าได้เสพสมาคม
ถ้าชอบที่แม่หมาย	ถ้าหมายแพ เจ้าจงสม
ถ้าแหมอย่าภิรมย์	มักน่วยวาย เมื่อภายหลัง" ¹

กาพย์ยานี 11 ดังกล่าวนักกล่าวถึงผู้หญิง 4 พวก ทั้งควรเลือกเป็นคู่-
ครองและไม่ควรเลือกเป็นคู่ครอง คือ

สาวแท้ เป็นหญิงสาวที่ยังบริสุทธิ์หรือหญิงพรหมจารีและเพียบ
พร้อมไปด้วยลักษณะที่ดีควรยกย่องหลายประการ เช่น

"สาวแท้พรหมจารี	รูกล้วน งาม แดงล้วนอาย
ไม่วารายแกช่าย	ไม้อินรายกิตีเยนคน
ไม่มีกคบคนพาล	ไม่รู เร่ประจานตน
ถึงแม้นว้ายากจน	ก็อยู่ตามประเวณี
.....
จะเดินไม่เงาเงย	ไม่ทำเฉยเป็นกระบวน

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 31.

ไม่ทำปิดเปิดคนवल ไม่ถึงโลกสำรวมกาย"¹

หญิงสาวพรหมจารีที่ควรเลือกเป็นคู่ครองต้องเป็นคนที่มีรู้จักอภัย ไม่กล้ากระทำในสิ่งที่หญิงไม่ควรกระทำ ไม่คิดว่าเมื่อผู้ชายมาของแวะ ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น หลีกเลียงจากการสมาคมกับคนพาลไม่ประพฤตินให้เสื่อมเสียแม้ว่าฐานะความเป็นอยู่ไม่ดีก็อยู่ไต่ตามอัธยาศัยทำอะไรผิดจากคฤหาสน์ นอกจากนั้นผู้แต่งยังบรรยายเกี่ยวกับลักษณะของหญิงสาวแต่ไว้หลายอย่าง เช่น ไม่พูดจาโกหกและสุภาพ รอบคอบในการวางตัวกลัวคนนินทา การนั่งนอนต้องเรียบร้อย รักชายคนใดก็ไม่แสดงออกอย่างชัดเจน กิจวัตรที่หญิงควรควรทำก็ต้องรู้และทำได้ ไม่หัวเราะเยาะเย้ยผู้อื่น และไม่ทำเรื่องเล็กน้อยให้เป็นเรื่องใหญ่ เป็นต้น หญิงประเภทนี้ควรเลือกเป็นคู่ครอง เพราะเป็นหญิงที่จะนำความดีงามมาสู่ครอบครัว

สาวแสร (คงจะเป็น แสร ในภาษากลาง) เป็นหญิงที่ยังไม่ไต่แต่งงาน ชอบทอดกายใหญ่ชายเขยชมคนแล้วคนเล่าแต่ไม่ยอมแต่งงานกับผู้ชายคนใด ผู้หญิงประเภทนี้ชอบทำตัวสนิทสนมกับผู้ชาย โบราณจารย์จึงสั่งสอนไว้ว่าอย่าเอามาเป็นคู่ครอง ดังกาพย์ยานี 11 ในสุทโธปกรณ์ชาตกกล่าวว่

"หญิงแสรแม็กตาย	มักชอบใจแห่งชายพาล
ชวนชมแต่สำราญ	ไม่คิดพันเอาจริงจัง
จ้านงคบารุงรูป	จะให้มึกระบวณหญิง
เข้าใจไปทุกสิ่ง	ชวนชายชมประสมหา
อยู่ๆก็มีเหตุ	ช่างปกปิดไม่ระคา
เสาะแสวงแสวงหา	แม่มคบลดโรคาใน
หลาวชาติมีอาจรู	คูไม่ถึถึไป
มีคู่ควยชายใด	จริตเดิมไม่เสื่อมสูญ" ²

หญิงแสรชอบผู้ชายที่ประพฤตินไม่ดี เพราะชักชวนเสพกามารบณไต่กาย แต่สุดท้ายก็ไม่ยอมแต่งงานกับชายคนใด มีนิสัยชอบแต่งรูปโฉมให้เป็นที่สะอึกตา

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 32.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 34.

ผู้ชาย มีกิริยาเชิญชวนให้ชายชมเพื่อปลดเปลื้องโรคความระคะที่กลัดกลุ้มอยู่ภายใน
แม่จะแต่งงานกับชายใดแล้วนิสัย เช่นนี้ก็ยังคงมีติดตัวตลอดไปและจะนำความเสื่อม
เสียมาสู่ครอบครัว เช่น

"บางกามถ้าผู้ชาย มีชีไปมันสมที่
เข้าของเงินทองมี เก็บเสร็จสิ้นตามฐไป"¹

ความเสื่อมเสียที่ยิ่งใหญ่ของสามีคือการที่ภรรยาคบชู้ผู้ชาย บางครั้ง
ถึงกับหนีตามชู้ พฤติกรรมไม่ดี เช่นนี้จะมีในหญิงแสร้งนี้เอง ผู้แต่งจึงสอนมิให้เลือก
ผู้หญิงประเภทนี้มาเป็นภรรยา

หญิงหมาย หมายถึงหญิงที่ถูกสามีหย่าร้างหรือสามีถึงแก่กรรม
ดังร้อยกรองกล่าวไว้ว่า

"ข้าพหยาแลข้าพตาย ชื่อแม่มายแต่ก่อนเพรง
กามันหย่าตัวเอง หาอื่นเลี้ยงแม่แท้จริง"²

หญิงหมายบางคนก็เป็นคนดีแต่ที่เป็นหมายเพราะสามีถึงแก่กรรมหรือไม่
ก็สามีเป็นคนไม่ดีทอดทิ้งภรรยาแล้วไปหาผู้หญิงใหม่ แม่มายที่หมายเพราะถูก
สามีหย่า 2 ครั้งพอจะเอามาเป็นภรรยาได้แต่ต้องคอยดูแลแนะนำให้เธอประพฤติ
ในลูทางที่ดีงาม ถ้าถูกสามีหย่าถึง 3 ครั้งไม่ควรเลือกมาเป็นภรรยา ปรากฏใน
เรื่องว่า

"ถ้าหย่าถึงสองครั้ง เหตุจะยังมีระคาย
ให้สืบดูคนปลาย ขอสอนไคก็ตามใจ
ถ้าหมายถึงสามนิ้ว ขอเรงกสัวอย่าอาศัย
แมนมานอนอยู่ใน เรือนเราแล้วเรงหนีเสีย
เจ้าอย่าไคพิท้วงส อ้อบาทวาคาหาเบ็ย
ถ้าไครเลี้ยงเป็นเมีย มีแต่ทุกข์กับเซ็ญใจ"³

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 36.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 39.

³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 40.

หญิงหมายสามตัวหยาเป็นหญิงที่ไม่ควรเลือกมาเป็นภรรยาอย่างเด็ดขาด ผู้แต่งเนนใหญ่อานกัวและหลีกเลี้ยงให้พินทั้งเปรียบเป็นหญิงที่คอยค่า มีราคาเพียงหาเบี้ยซึ่งน้อยมาก หากผู้ชายใครยังถือถึงเลือกหญิงประเภทนี้มาเป็นภรรยา ก็จะมีแต่ความทุกข์ตลอดไป การที่ผู้หญิงถูกผู้ชายสามคนหึงไม่ยอมเป็นสามีแสดงว่าผู้หญิงคนนั้นไม่ดีพอเป็นที่รังเกียจของผู้ชาย

แม่แหม เป็นหญิงที่มีสามีแล้ว แต่มักหาเรื่องหย่ากับสามีโดยหญิงเป็นฝ่ายหย่าเอง ผู้หญิงประเภทนี้มีความพอใจในการหาสามีใหม่อยู่เรื่อยๆ อยู่กินกับสามีคนใดได้ไม่นาน เป็นผู้หญิงที่รอนแรงในเรื่องการราคาและเบื่อหน่ายสามีโค่งาย ถึงรอยกร่องในเรื่องที่ว่า

"หญิงแหมแม่แตนคำ	มันหึงทิกเหมือนควายเถื่อน
องอาจระระเพื่อน	ไม่วายเวนสักเพลาฉาย
จะว่าฝ่ายวิชา	ภายในก็มีชำนาญ
มีตัวแต่ประมาณ	ปีครึ่งปีสี่ซบไป
หาตัวเหมือนหาผัก	ชายใดเห็นก็พอใจ
ไค้พังเสียงแต่ไกล	จับอกใจยิ่งหนักหนา" ¹

ผู้แต่งเปรียบหญิงแหมเหมือนแตนคำและควายเถื่อน หมายความว่ามีความดุคันและชอบเที่ยวเร่ไปเรื่อยๆ แตนคำเป็นแตนชนิดหนึ่งที่มีพิษรุนแรง ถ้าใครถูกแตนชนิดนี้ตอยจะเจ็บปวดยิ่งนัก การเปรียบเทียบหญิงแหมไว้เช่นนี้ทำให้ภาพเห็นกิริยาอาการได้ก็ นอกจากนั้นหญิงแหมยังชำนาญเรื่องการกรีกา พอใจผู้ชายทุกคนอยากได้เป็นสามีแต่อยู่ไค้ไม่นานก็เลิกรากันไปแล้วก็หาใหม่ การสร้างฐานะครอบครัวจึงไม่สามารถทำได้แม่สามีจะเป็นคนก็มีความสามารถอย่างไรก็ตาม

ผู้หญิงที่ผู้แต่งสอนให้เลือกเป็นคู่ครองมี² พวก คือ หญิงสาวแท้ และแม่หมายที่ถูกสามีหย่าไม่เกิน 2 ครั้ง ผู้หญิงไม่ควรเลือกเป็นคู่ครองอย่างยิ่งมี 3 พวก คือ หญิงหมาย 3 ตัว แม่แหม และสาวแสร เพราะผู้หญิงประเภทนี้จะนำความไม่ศิมาสู่สามีและครอบครัว

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 106.

ค. การเลือกประเทศที่อยู่
 เพื่อความสงบสุขของตนเองและหมู่คณะ
 คติธรรมข้อนี้สอนให้คนรู้จักเลือกที่อยู่
 หนึ่งนี้เพื่อจะได้สร้างสรรคประโยชน์แก่
 สังคม คติธรรมข้อนี้ปรากฏอยู่ในตอนที่บิดาศุทธิกรรมสอนลูกว่า

"เมืองใดกษัตริย์	เป็นเจ้าเมืองถึงสององค์
ยากใจแก่ไพร่พล	เมืองนั้นร้ายอย่าไต่อยู่
เมืองใดกษัตริย์	ไม่พิจารณาเป็นตราฐ
ผิดชอบไม่สออบดู	ให้เหยียงแท้ในโทษทัณฑ์
มีแต่โมหะจิต	จิตโลโภจิตโทสัน
ว่ากล่าวไม่เป็นธรรม	เป็นอิจจาณาชน
ว่าแล้วกลับคืนเล่า	ว่าอีกไปสามสี่หน
ยากใจแก่ไพร่พล	เจ้าอย่าอยู่เร่งถอยตัว" ¹

การห้ามอยู่ในเมืองที่มีพระเจ้าแผ่นดินสองพระองค์ เพราะราษฎรจะวางตัว
 ลำบาก องค์หนึ่งจะเอาอย่างนี้แต่อีกองค์ตั้งอย่างโน้น การที่ปิตติธรรมเจนนี้อยู่ใน
 สุทธิกรรมชาดกควายอาเจียบเนื่องมาจากชีวิตส่วนตัวของผู้แต่ง ผู้แต่งมีชีวิตอยู่ในช่วง
 กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นและเป็นທີ່โปรดปรานของรัชกาลที่ 3 มาก ในรัชกาลนี้ผู้แต่ง
 มีความเห็นขัดแย้งเกี่ยวกับวิชาบาลีกับเจ้าฟ้ามงกุฎซึ่งยังทรงผนวชอยู่ ครั้นเจ้าฟ้า
 มงกุฎขึ้นครองราชย์พร้อมกับสถาปนาสมเด็จพระอนุชาธิราชขึ้นเป็นสมเด็จพระปิ่นเกล้า
 เจ้าอยู่หัวมีฐานะเท่าเทียมพระเจ้าแผ่นดินองค์หนึ่ง ผู้แต่งก็เดินทางออกจากกรุงเทพ
 มหานครไปอยู่ภาคใต้ซึ่งเป็นถิ่นกำเนิด ที่ย้ายที่อยู่คงเพราะเกรงราชภัยนั่นเอง

คติธรรม"เมืองใดกษัตริย์สององค์ กษัตริย์ไม่เที่ยงธรรม และกษัตริย์
 ทรสหาความแน่นอนไม่ได้ เมืองทั้งสามไม่ควรอยู่"นี้สามารถประยุกต์ใช้กับสภาพการ
 ปัจจุบันได้ เพราะการปกครองของไทยมีลักษณะแบบมีผู้นำตั้งแต่สังคมเล็กไปสู่สังคมใหญ่
 คือจากหมู่บ้านใหญ่ขึ้นตามลำดับเป็นประเทศ ทุกกลุ่มมีผู้นำกลุ่ม ถ้าผู้นำกลุ่มไม่ปฏิบัติ
 ตามคติธรรมดังกล่าวนี้ เราอาจจะย้ายที่อยู่เพื่อความแน่นอนอยู่ที่ดีกว่าและเพื่อจะได้มี
 โอกาสสร้างคุณประโยชน์แก่สังคมได้

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 41.

สุทธิกรรมเดินทางออกจากกรุงพาราณสี เพราะเห็นว่าพระเจ้าพรหม-
ทัตขาดความเที่ยงธรรม แม้วาพระเจ้าพรหมทัตจะขอร้องให้หยุดและแบ่งพระราช
อาณาจักรให้ปกครองครึ่งหนึ่งสุทธิกรรมก็ไม่ยอมรับ พฤติกรรมของสุทธิกรรมตอน
นี้จึงเน้นคติธรรมที่ว่า "เมืองใดพระเจ้าแผ่นดินไม่ยุติธรรมไม่ควรอยู่ในเมืองนั้น" ได้
เป็นอย่างดี

ง. ศีลห้า เป็นคติธรรมพุทธศาสนาที่มีความสำคัญในการดำเนินชีวิต
ของพุทธศาสนิกชน ศีลห้าเป็นสิ่งที่ทำให้สังคมอยู่ได้อย่างสงบสุข ศีลห้าที่กล่าว
ไว้ในสุทธิกรรมชาดกแยกไว้เป็นข้อๆ ดังนี้

ข้อ 1 "แล้วจึงรับเอาศีล	ทั้งห้าองค์อันเพริศพราย
เป็นเพื่อนถาวรกาย	จะพาตัวไปสู่สวรรค์
อันหนึ่งคือ ปานา	ติปาตาห้ามสำคัญ
อย่าได้เบียดเบียนกัน	ชีวิตสัตว์เป็นทั้งหลาย
ใหญ่ย่อมมีชีวิต	แต่เรือกไรรินรานร้าย
ใครสาให้ถึงตาย	เหมือนว่าฆ่าเอาตนเอง" ¹

ปานาติปาตา ศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ตั้งแต่ชีวิตเล็กๆ
พวก รื่น ไร ราน เรือก จนกระทั่งมนุษย์ การทำลายชีวิตสัตว์เป็นเท่ากับฆ่า
ชีวิตของตนเอง เพราะหลังจากตายไปต้องได้รับบาปกรรมที่ก่อไว้ในนรกขุมต่างๆ
บางที่ก็เป็นเปรต ออกอาหารอย่างน่าเวทนา ส่วนผู้ที่ประพฤติดังศีลข้อ 1 ได้ตาย
ไปจะเกิดเป็นเทวดามีแต่ความผาสุก ทอลิ้นกำหนดเป็นเทวดาจะจุติลงมาเป็น
เศรษฐีในเมืองมนุษย์ดังร่ายกรองที่ว่า

"สิ้นชาติเทวดำเลิศ	ลงมาเกิดเป็นมนุษย์
ในวงษัตรา	อายุศันนักษันนาน" ²

การที่ผู้แต่งยกเอา นรก สวรรค์ มากล่าวนั้นคงประสงค์ให้คนรู้สึก
หวาดกลัวไม่กล้ากระทำความชั่วและให้กำลังใจแก่ผู้ประกอบกรรมดีให้ตลอด สมัยก่อน

¹ เรื่องเดียวกัน . หน้า 154.

² เรื่องเดียวกัน . หน้า 155.

เชื่อกันว่า นรก สวรรค์เป็นสิ่งที่จริง การเชื่อเช่นนี้เป็นผลดีต่อสังคมคือทำให้คน
มุ่งกระทำแต่ความดีเพื่อให้เกิดในภพที่ดีเมื่อสิ้นชีวิต การนำเอา นรก สวรรค์ มา
กล่าวจึงเป็นอุบายอันแยบยลของบรรพชนไทยที่มุ่งให้คนไทยอยู่ร่วมกันด้วยความสงบ
สุข นรกที่กล่าวนี้เป็นสัญลักษณ์ของความทุกข์แบบต่างๆนั่นเองไม่ว่าทางกายหรือใจ
ส่วนสวรรค์คือความสุขในรูปแบบต่างๆทั้งทางกายและใจ เช่นกัน

ข้อ 2 "หนึ่งอะทินนาทาน ทรัพย์ผู้อื่น ๑ ของตน
เจ้าของยังอดคน หวงแหวนอยู่ทุกประการ
เขาไม่ไหนชิงลัก มาเลี้ยงชีพที่คาน
บุปพณรุกราน ออกอยากเจ็บยิ่งแสนเข็ญ
สิ้นกรรมแต่นรก เกิดมชุษยตระกูลเป็น
ชาตาสอนแสนเข็ญ ทานในชากรไมเมตตา"¹

คือข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ เพราะทรัพย์ของผู้อื่นยอมเป็นที่หวง
แหนของเจ้าของ ผู้แต่งพยายามจะให้ผู้อ่านผู้ฟัง เว้นจากการทำชั่วข้อนี้โดยยกนรก
ขึ้นกล่าวให้รู้สึกเกรงกลัว เป็นคนว่าสิ้นชีวิตแล้วต้องตกนรกมีความอดอยากทนทุกข์
ทรมานอยู่เป็นเวลานาน สิ้นกรรมจากนรกเกิดเป็นชาตาสหาร้อยชาติคือสิ่งของที่
สักหนึ่งอย่าง คือข้อนี้รวมไปถึงการพิจารณาตัดสินความที่ไม่ยุติธรรม การขังสิ่ง
ของ และการโกงเรือกสวนไร่นาของผู้อื่นอีกด้วย ดังที่ผู้แต่งแต่งไว้ว่า

"ตระละการบังคับความ ลำเอียงแอบควยอิฉา
ผู้จริงตามสัจจา ก็กลับแพ้เสียทรัพย์ไป
.....
ซึ่งเกียดทะนานเกียด เบียดไร่นาดวงแดนคาน
เป็นอะทินนาทาน จิตว่าลักเล่ห์เหมือนกัน"²

ข้อ 3 "หนึ่งเล่าคือกาเม สุมิจนอาษาสมาคม
ลักเลียบลอดประสม ควยเมียทานทำชู้เขย

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 155.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 156.

ผู้ใจมักบาป มีไค้ส่วนรกเลย
 เมียท่านเลียบลอคเซย โลกหลงเลยดวงราคา
 เมื่อตายจากมนุษย์ บาปนำเกิดยังนิฤยา
 ทนทุกข์นับกัลป์า มากกว่าพันปีนรก"¹

คือข้อที่ 3 เว้นจากการประพาศิณิณคในกาม ห้ามการไปช่องแวะกับ
 ภรรยาผู้อื่น หากกระทำเข้าสิ้นชีวิตไปจะตกนรกได้รับทุกข์ทรมานมากกว่าพันปี
 นรก นรกขุมแรกคือ ขุมกุฐ(นรกอุจจาระ) ต่อมาเกิดเป็นเปรตถูกไฟเผาตลอด
 เวลา จากนั้นขุมลจับไปโยนบนแผ่นดินเหล็กแดงคือแผ่นดินที่ไฟลุกอยู่ ครอบ
 กำหนดตกนรกขุมถานหรืออังคารกุ่มถีนรก ไฟจะลุกไหม้ท่วมตัว พอวิ่งหนีมาได้ก็
 ถูกหมากรกไล่ขบกัดกินตัวไป มนุษย์นรกตกใจลากลไสตนวิ่งหนีขึ้นต้นงิ้ว ได้รับ
 ทุกข์จากลิมพสีนรกต่อไป จะเห็นได้ว่าผู้ประพาศิณิณคข้อนี้ จะได้รับความทุกข์ทรมาน
 ตกนรกหลายขุม ในไตรภูมิพระร่วงก็มีกล่าวถึงผู้ประพาศิณิณควงเกินภรรยาผู้อื่นแต่
 โทษมีเพียงลิมพสีนรกขุมเดียว ผู้แต่งคงได้ความคิดเกี่ยวกับการตกนรกจากวรรณ-
 คดีไทยเรื่องนี้แล้วมาแต่งเพิ่มเติมกรกเข้าไปอีกเพื่อให้ผู้อ่านผู้ฟังบังเกิดความเกรง
 กลัวมีกล้าประพาศิณิณคข้อนี้ นรกแต่ละขุมผู้แต่งพยายามพรรณนาให้เกิดความน่า
 กลัว น่าสะอิดสะเอียน เช่น นรกขุมกุฐ (อุจจาระ) ปกติเมื่อไค้ยื่นชื่ออุจจาระไค้ไรๆ
 ก็รู้สึกขยะแขยงยิ่งผู้แต่งให้ผู้ตกนรกไปจมอยู่ในถึงอุจจาระไค้ใหญ่ก็ยิ่งเพิ่มความขยะ
 แขยงมากยิ่งขึ้น นรกขุมถานและนรกแผ่นดินเหล็กแดงก็กล่าวไว้อย่างน่าสะอิดสะเอียนว่า
 "เขาคีคโคคคว่าหงาย เกลืออกกึ่งกายเร้งร้อนแรง
 ทนเจ็บบนเหล็กแดง นานนับไค้ถึงร้อยปี
 แล้วทอคในขุมถาน ชื่ออังคารกุ่มถีน
 ไฟกาฬท่วมกายี พลลคออกนอกก็วิ่งไป"²

เมื่อยกนรกขึ้นมากล่าวให้เกิดความเกรงกลัว ขยะแขยงแล้วผู้แต่งก็กล่าว
 ว่าผู้ที่เว้นจากการประพาศิณิณคข้อนี้ จะได้รับความดีตอบแทน สิ้นชีวิตแล้วจะได้เกิด

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 157.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 158.

ในสวรรค์และได้เป็นภริยาคับ ครั้นร้อยกรองหัวว่า

"ผู้ใดเว้นจากไค้	ไม่ล่วงทำมิจนอาจารย์
รักษาศีลพระอารย	ริยะไว้ไม่เส้าหมอง
เมื่อตายจากมนุษย์	ไปเกิดในวิมานทอง
นางฟ้ามากเนืองนอง	บำเรอรับสำหรับภาร
จตุจากเมืองอินทร	บุญนำมาสู่สถาน
มนุษย์ไค้สะการ	กุดลเป็นภริยัตรา" ¹

แม้คนปัจจุบันจะไม่เชื่อว่านรกมีจริง แต่สิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อประพตติผิดศีลข้อนี้แล้วก็คือนรกนั่นเอง ผู้กระทำผิดจิตใจจะไม่สงบสุขต้องกังวลว่าสามีมองฝ่ายหญิงจะมาพบหรือรู้เรื่องเขา ความหวาดระแวงมีตลอดเวลา ต้องระมัดระวังตัวกลัวจะถูกทำร้าย บางทีถึงคราวเคราะห์ถูกสามีมองฝ่ายหญิงใช้อาวุธ พัน ฆาง หรือ ยิง ทำให้ใคร่กับความเจ็บปวด บางทีอาจสิ้นชีวิต นอกจากนั้นก็กฎหมายก็เอาโทษผู้ประพตติผิดในกาม หากฝ่ายหญิงไม่ยินยอมมิใช่กำลังข่มขืนกระทำชำเราจะต้องถูกลงโทษหนัก บางทีถึงประหารชีวิตหรือขังคุกตลอดชีวิต เหล่านี้ล้วนแต่เป็นนรกทั้งสิ้นเพราะผู้ที่อยู่ในสภาพนี้จะหาความสุขมิได้เลย

เป็นที่น่าสังเกตว่า การประพตติผิดศีลข้อ 3 กาเมสุมิจจ นี้ ผู้แต่งกล่าวถึงเฉพาะผู้หญิงที่มีสามีแล้ว เท่านั้นและฝ่ายที่ประพตติผิดก็เฉพาะผู้ชายเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะหญิงที่ไม่มีสามีมันยังไม่เป็นเจ้าของ ถึงจะมีบิดามารดาก็เป็นเพียงผู้ให้กำเนิดโดยธรรมชาติเท่านั้นมิได้มีสิทธิครอบครองสิ่งมีค่าควร สงวนของผู้หญิงและการประพตติผิดศีลข้อ 3 ส่วนมากผู้ชายเป็นผู้ทำผิด แม้หญิงจะไม่ยินยอมมิใช่กำลังเข้าบังคับเอา ครั้นนั้นผู้แต่งจึงเน้นการประพตติผิดศีลข้อนี้ที่ผู้ชาย

ข้อ 4"อนึ่งเล่าในมุสา	ว่าสิ่งสรรพทุกอัน
จงให้เป็นบุคธรรม	ในท่านองอาจารย์
เป็นตนว่าผู้ยาก	มาขอทานของชีวิต

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 159.

มีอยู่ว่าไม่มี

แต่เท่านั้นก็มีสา¹

คือข้อที่ 4 มุสาวาทา เวรมณี นั้นผู้แต่งพรรณนาไว้อย่างถวนถี่ แม้แต่กับ
คนขอทาน ถ้าขอทานขอลือที่เราไม่มีก็ดัดบอกว่าไม่มีก็ผิดคือข้อนี้แล้ว แสดงให้เห็น
ว่าคนสมัยก่อนประพฤติตามศีลข้อนี้กันอย่างเคร่งครัดจริงๆ นอกจากนี้ยังกล่าวถึง
การโกหกลักษณะต่างๆ กัน เช่น

"หนึ่งรับว่าให้แท้

แลมิได้เหมือนสัญญา

อย่างนี้เป็นมุสา

เป็นลอลวงเสียสัตย์ไป

หนึ่งเล่าคือเนียนค

ผีไปเจ้าว่าเป็นใหญ่

จับลงทกแท้ใจให้

ผีไม่ลงทกแท้จกล่าว"²

การพูดว่าจะให้อะไรแก่ใครแล้วไม่ให้เป็นการประพฤติผิดคือข้อ 4 ทำให้
เสียความซื่อสัตย์ การลงเจ้าเข้าทรงว่าผีต่างๆ เข้าสิงคนทรง ซึ่งเป็นเรื่องไม่
จริงก็ถือว่าเป็นการมุสาผิดคือข้อนี้เช่นกัน นอกจากการโกหกดังกล่าวแล้วการพูด
โกหกแบบอื่นๆ ทุกประเภทก็ห้ามประพฤติ หากใครไม่ปฏิบัติตามศีลข้อนี้ เมื่อสิ้นชีวิต
จะต้องตกนรก ดังผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

"คนเท็จเมื่อสิ้นชนม์

บาปนำคนสู่นิถยา

ทนทุกข์อยู่หนักหนา

ตามหนักเบาที่ตนทำ

หนามกรกฎกรางเกี่ยวขั้ว

นานนักนับจนสิ้นกรรม

ตายไปเกิดในน้ำ

นรกกลุ่มชุมเหล็กแดง

ทนทุกข์ในหม้อเหล็ก

ขมขมบาดเอาทอกแห่ง

เอาคีบคีบเหล็กแดง

จุกปากให้วาเร่งกิน"³

คนกล่าวคำเท็จตกนรกขุมต่างๆ เช่นนรกหนามที่แหลมคม นรกเหล็กแดง
ซึ่งขมขมบาดเอาคีบคีบเหล็กแดง(เหล็กที่ไฟลุกไหม้อยู่)จุกเข้าไปในปากบังคับให้
กิน เป็นต้น นอกจากนี้ยังเกิดเป็นอสุรกายร่างกายเน่าเปื่อย เนื้อหลุดออกเป็นชิ้น

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 160.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 160.

³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 162-163.

ทองดอกอาหารหนทุกขเวทนา หากมีบุญอยู่บ้างจะเกิดเป็นมนุษย์แต่เป็นคนโง่ โง่ และสติไม่สมประกอบ ทั้งเกิดในตระกูลที่ยากจนและโง่เง่า ส่วนผู้ที่ประพฤติตาม กิเลสข้อนี้ จะได้รับผลดีเมื่อสิ้นชีวิตไปคือ

"ผู้โง่ใจซำๆ	ไม่มั่วสั่วว่าสัจจริง
ทั้งสติเป็นที่ยิ่ง	ก็สิ้นชีพอาตมา
ครั้นตายแต่มนุษย์	ได้ไปเกิดในเมืองฟ้า
วิมานรัศยา	เทวธิดานาเชยชม" ¹

คนไม่พูดเท็จเมื่อสิ้นชีวิตจะไปได้เกิดเป็นเทวดาและนางฟ้า มีความสุขอยู่ในวิมานพร้อมบริวาร คอยปรนเปรอ เมื่อสิ้นบุญจากสวรรค์ จตุตถังมาเกิดเป็นมนุษย์ในตระกูลก็มีปัญญา รูปร่างงดงาม ไม่มีโรคภัยเบียดเบียน

ผู้แต่งนำจิตวิทยาพื้นฐานของมนุษย์มาจูงใจให้ปฏิบัติตาม ประกิตมนุษย์ทุกคนปรารถนาความสุขเป็นที่ตั้งและหลีกเลี่ยงความทุกข์ ในการให้รางวัลแก่ผู้กระทำดีในศีลข้อนี้เป็นกรให้รางวัลที่มนุษย์ต้องการคือ เกิดในตระกูลดี มีรูปร่าง สติปัญญาดี และไม่มีโรคภัยเบียดเบียน ผู้วิจัยเชื่อว่ากรนำสิ่งนี้มาจูงใจยอมทำให้ผู้อ่านผู้ฟังสนใจที่จะปฏิบัติตามศีลข้อนี้มากที่สุดที่เคียว

ข้อที่ 5 "หนึ่งเล่าสุรามาน	คือน้ำเมาอย่าได้กิน
ทั้งหาเป็นอาจินต	ยังหาอีกคือเมรัย" ²

กิลข้อที่ 5 สุราเมรัย มชฺชปมา เว้นจากการดื่มเครื่องคองของเมาทั้งหลาย หากยังขึ้นดื่มเมื่อสิ้นชีวิตจะตกนรกต่างๆ เช่น

"ตายเกิดในโลหะ	กุมภีรร้อนยิ่งนักหนา
จมลงยุคขึ้นมา	ในหมอน้ำทองแดงเหลว
มลงในทองหม้อ	ชานานนักมิได้เร็ว
ทองแดงอันไหลเหลว	ไหม้ตลอดทั่วกายา" ³

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 163.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 163.

³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 163.

ผู้ดื่ม เครื่องคองของเมาตาบรกร ชื่อ "โลหะกุมภีร์" ซึ่งเป็นรกรที่มีน้ำทองแดง เหลวอูยู มนุษย์รกรคองจมลงกนหมอ น้ำทองแดงเหลวไหลซึมเข้าไปในตัวของปากและจุมกทำให้อวัยวะต่างๆถูกเผาไหม้ได้รับความทุกข์ทรมาน พระพุทธเจ้าตรัสรู้อีกหนึ่งจึงจะบุคขึ้นมาบนปากหมอครั้งหนึ่ง สำหรับรกรชุนนี้เห็นได้ชัดเจนวาคือสภาพของคนที่ดื่มสุรานั้นเอง ปกติสุราเป็นของเหลวที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ซึ่งเรียกกันว่าคิกริ เมื่อน้ำเหลวชนิดนี้เข้าปากฤทธิ์ของแอลกอฮอล์จะมีผลให้อวัยวะต่างๆได้รับความร้อน หากดื่มเข้าไปมากๆจะทำให้รอนเป็นทวีคูณจนกระทั่งไม่สามารถควบคุมตนได้ คินทรนุรายพูดจาเลอะเลือนจับความไม่ได้ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะพิษของน้ำเมาหรือน้ำทองแดงคั้งที่ผู้แต่งกลาวไว้นั้นเอง

เมื่อพ้นจากโลหะกุมภีร์รกรคองถูกจับมัดกับแท่งเหล็กใหญ่ ยมบาลเอาเชือกที่กำลึงลุดเป็นไฟเขียนตีแล้วเอาน้ำทองแดงเหลวกรอกเข้าไปในปาก ทำให้ความร้อนจากน้ำทองแดงไหม้ตับ ไต ไส้ พุง กายขาดเป็นทอนๆ หลังจากนั้นเกิดเป็นมนุษย์ในตระกูลค้ำโง่ เซดาเบาปัญญา รกรนี้คือสภาพของผู้คิมน้ำเมาเช่นกันคือฤทธิ์แอลกอฮอล์ทำให้เป็นคนขาดสติสัมปชัญญะทำอะไร เหมือนคนค้ำชานั่นเอง จะเห็นได้ว่าผู้แต่งวาคภาพรกรผู้ประพฤติคิดคือข้อนี้จากสภาพของผู้ประพฤติคินั่นเอง

สำหรับผู้ที่ประพฤติตามศีลข้อนี้จะได้รับกรรมคี่สนอง คือ

"รักษาศีลมันคง	ค้ำรังจิตไม่แพรพราย
ชีวิตไม่เสียดาย	ครองถือไว้ค้อมันคง
เมื่อตายจากมนุษย์	ผลคี่ลนั้นจึงตามส่ง
ให้เกิดตามจ้านงค์	เป็นอัครราชเทวินทร์" ¹

ผู้ปฏิบัติตามศีลข้อ 5 สิ้นชีวิตไปจะได้เกิดเป็นเทวดา มีนางฟ้า เทพบริวาร คอยปรนนิบัติพิศวีอยู่ตลอดเวลา เมื่อสิ้นอายุในสวรรค์จะจุติลงมาเมื่อมนุษย์ เกิดในตระกูลคี่ ไม่มีโรคเบียดเบียน น้ำเสียงก็ไพเราะชวนฟัง อายุยืนฉิวพรรณสดชื่นดูไม่แก่

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 165.

ตอนนี้ก็ เช่นเดียวกันผู้แต่งนำเอาสภาพความจริงมากล่าว เพราะผู้ที่ไม่ค้ำน้ำ
 เมาจะเป็นผู้ที่ไม่มีสติสัมปชัญญะผูกคูกุญกับผู้อื่นด้วยด้อยค่าที่เหมาะสมจึงมีคนนิยมชมชอบโดย
 หัวไป ต่างจากคนค้ำของมีนเมาการพูดจาเอาเรื่องไม่ได้และส่วนมากเสียงหยาบและ
 กระข้างเพราะฤทธิ์ของแอลกอฮอล์ทำให้หลินแข็ง บางที่ท่าตัวน่าเกลียดคุดจากนัยน์ตา
 ส้ารอกอาหารออกมาและนอนข้างถนน สภาพเช่นนี้คือสภาพของคนรกรกนั้นเอง คนค้ำ
 ที่ผู้แต่งเปรียบเป็นเหวดนางพ้านั้นยอมไม่สมาคมกับบุคคลที่ชอบค้ำน้ำเมา ผู้แต่งเน้น
 ว่าผู้ไม่ค้ำน้ำเมาเมื่อเกิดในเมืองมนุษย์จะไม่มีโรคเปื่อยเปื้อน น้ำเสียงจะไพเราะน่า
 ฟัง หน้าตาสดชื่นไม่แก่แกมอายุจะมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะไม่ค้ำของเมานั้นเอง

หากพุทธศาสนิกชนสามารถปฏิบัติตามศีลห้าข้อดังกล่าวแล้วได้ความสงบสุขทั้ง
 ใจและกายก็จะมีมา เนื่องจากศีลห้าข้อนี้ห้ามบุคคลประพฤตินทางที่จะนำความไม่
 ค้ำมาสู่ตนเองและผู้อื่นไว้อย่างครบถ้วน การน่านรกรกกล่าวไว้ก็เพื่อให้เกิดความ
 เกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิด ที่จริงนรกรกต่างๆที่ผู้แต่งยกมากล่าวนั้นล้วนแต่เป็นสิ่งที่มีความ
 เกิดขึ้นหลังจากผู้นั้นประพฤตินผิดศีลข้อนั้นๆนั่นเอง เช่น ข้อ 1 ขาดผู้อื่นจะต้องถูกผู้อื่นเข้า
 คอบ ข้อ 2 ลักทรัพย์ผู้อื่น ตกนรกรเป็นคนคอยยากเพราะถูกผู้อื่นลักคอบหรือไม่ก็ถูกลง
 โทษลักขังได้รับประทานอาหารน้อยกว่าปกติ ข้อ 3 ผิดลูกเมียผู้อื่นตกสิมพลีนรกร สิมพลี
 นรกรลงหมายถึงอาวุธของฝ่ายสามีผู้หญิงนั่นเอง อาจถูกทำร้ายร่างกายในลักษณะต่างๆ
 กัน ข้อ 4 การพูดเท็จถูกลงหมอน้ำทองแดง คือคำพูดของบุคคลเช่นนี้จะไม่มีใครเชื่อ
 ถ้อยคำหลังจากผู้คบหาสมาคมจึงต้องเดือดเนื้อร้อนใจเหมือนน้ำทองแดงที่เข้าปาก ข้อ
 5 ค้ำน้ำเมา ตกนรกรหมอน้ำทองแดง น้ำทองแดงคือน้ำสุราที่เข้าไปเผาผลาญร่างกาย
 มนุษย์หรือรุกรมนั้นเอง ดังนั้นนรกรและสวรรค์ในศีลห้าข้อนี้คือสิ่งที่เป็นอยู่ในการไม่
 ประพฤติและประพฤตินของบุคคลแต่ละคนแต่มีบางอย่างที่ผู้แต่งเพิ่มเข้าไปเพื่อให้เกิดความ
 น่ากลัวเป็นการปรามมิให้ประพฤตินผิด ศีลห้าจึงเป็นคตินิยมทางพุทธศาสนาที่สำคัญช่วย
 ให้สังคมไทยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตลอดมา

๑. คตินิยมที่สืบเนื่องมาจากพุทธศาสนาและอื่นๆ ในสุทธิกรรมชาคก็มีคติ

กรรมบางประการที่ควรยึดถือในการดำเนินชีวิต คตินิยมเหล่านี้ได้แก่

- 1) ยากทรัพย์ดีกว่ายากใจ กล่าวไว้ว่า

"ยากทรัพย์ร้ายนัก ไม่เปี่ยมศกดิ์ แต่ไค้สบายใจ

แม่นึกค้ำขาย ไค้ดามกำไร ครั้นว่ายากใจ ถดถอยทุกประการ"¹

การลำบากขัดสนเกี่ยวกับทรัพย์สินเงินทองและไร้อื่นซึ่งยถาบรรคาก็ดีแต่ไม่มี
ความลำบากใจยอมดีกว่ามีความลำบากใจ เพราะทรัพย์สินเงินทองเป็นสิ่งที่ชวนชววย
หาเอาไค้หากไม่สิ้นชีวิตเสียก่อน หากลำบากใจจะทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างพดอยหมดสิ้นไป
ควย คติธรรมข้อนี้มีประโยชน์ต่อผู้ที่มีคนอยู่ในปกครอง ผู้ปกครองต้องพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำ
ให้คนในความปกครองมีความลำบากใจหากทำให้เขามีความ
ลำบากใจแล้วจะทำให้เขาหมกกำลังใจในการประกอบกิจ เช่นที่ เคยเป็นมาซึ่งมีแต่จะ
เกิดผลเสียเท่านั้น บุคคลโดยทั่วไปก็เช่นกันถ้าไม่มีความสุขใจแล้วกายก็พดอยทุกข้ไป
ควย ดังนั้นคติธรรมข้อนี้จึงชี้ให้เห็นว่า ความสุขที่แท้จริงของมนุษย์คือความสุขใจ

2) คิดก่อนทำ เป็นคติธรรมสำคัญที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
คติธรรมนี้ปรากฏอยู่ในสุทธิกรรมสาตกหลายตอน เช่น

"ตัวเมียรูว่าถูกขาย ฐูเหาขบตาย

พังพอนจึงกัถฐูเหา

เราที่พังพอนตายเปล่า ความชั่วแห่งเรา

เบาจิตร เพราะใบพิจารณา"²

ร้อยกรองนี้อยู่ในนิทานย่อย เรื่องพังพอนกับชวานาให้คิดาก่อนทำอะไรลงไป
ไปควรคิดหรือบกลบเสียก่อน ไม่เช่นนั้นอาจเกิดพาดปลั่งขึ้นได้อย่างสองสามภรรยา
ที่พังพอนตายแล้วเสียใจภายหลัง เพราะต้องสูญเสียพังพอนที่ถึและชื่อสัตย์ไป

3) สังขารไม่เที่ยง เป็นคติธรรมเตือนใจกล่าวไว้ว่า

"ผู้ใดแ่รักทรัพย์ คือแหวนทองและเงินตรา

เรงดูสังขาร เราเกิดมาด่วนตายสูญ"³

1 เรื่องเดียวกัน. หน้า 147.

2 เรื่องเดียวกัน. หน้า 85.

3 เรื่องเดียวกัน. หน้า 43.

คติธรรมนี้ให้ขอก็คงแก่ผู้ที่ยังมีเมา โลก หลง ในเรื่องทรัพย์สินสมบัติว่าแท้จริงแล้วสิ่งเหล่านี้หามีความหมายไม่ หันมามองร่างกายของตนดีกว่าอีกไม่ช้าก็ถึงการดับสูญไป เพื่อสิ้นชีวิตไปสิ่งต่างๆที่มีเมาโลกหลงอยู่นั้นเอาติดตัวไปไม่ได้แน่แต่อย่างเดียว ทั้งยังแนะนำควรวางผู้ที่ทรัพย์สินมากมายควรแบ่งปันให้เพื่อนมนุษย์บ้างจะได้บุญก็มีความสุข

4) ความโลภและโมโห นำความเสียหายมาสู่ตน คติธรรมข้อนี้กล่าว

ไว้ว่า

"สรรพสัตว์อันเกิดมา มีปัญญาให้ยังเอา
ตัดโลกและมีเมา โมหะจิตเจตนา"¹

พระพุทธองค์ตรัสสอนพุทธศาสนิกชนให้ขจัด โมหะ โทสะ และ โลภะ ให้สิ้นไป หากใครขจัดสามสิ่งนี้ได้บุคคลนั้นก็ประสบสุขตลอดชีวิต

นอกจากที่กล่าวมาแล้วนี้ยังมีคติธรรมที่สืบเนื่องจากพุทธศาสนาอื่นๆ เช่น สุจริต 3 ประการ กาย จิต วจี และทำตัวไว้ชั่ว ทำดีไว้ดี เป็นต้น คติธรรมที่น่ามากล่าวล้วนเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันทั้งสิ้นมีประโยชน์ในการดำเนินชีวิต หากนำไปปฏิบัติความสงบสุขต่อตนเองและสังคมจะบังเกิดขึ้น

2. ค่านิยม(บางประการ) ค่านิยม หมายถึงสิ่งที่บุคคลในกลุ่มนึงหรือคนคนเดียวเห็นว่า เป็นสิ่งที่มีค่าควรรักษา ค่านิยมอาจจะไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุด แต่เป็นความนิยมในสิ่งหนึ่งสิ่งใด เห็นว่ามีค่าควรยกย่อง² ค่านิยมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม ความนิยมในสมัยหนึ่งอาจจะไม่เป็นที่ยอมรับของอีกสมัยหนึ่งก็ได้ ในวรรณคดีหรือวรรณกรรมผู้แต่งมักแสดงค่านิยมของสังคมที่เขาปรากฏอยู่เสมอ ค่านิยมที่ปรากฏในเรื่องนี้ เช่น

ก. การยกย่องคนฉลาดและมีความรู้ กล่าวไว้ว่า

"อย่างนี้ชาติเข็บบัณฑิตย์ ประจักษ์ศักดิ์สิทธิ์
ผู้ใดใครดื้อมีเหมือน"³

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 203.

² กุหลาย มัลลิกะมาส. วรรณกรรมไทย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521), หน้า 39.

³ สุทธิกรรมชาดก ฉบับนางแดง จาวิสุทร. หน้า 30.

ทหารยกของบิณฑุทธิกรรมว่าเป็นคนฉลาดมีความรู้ รู้จักกบนิตร และมีวิธี
การอันแยบยลในการทดลองใจนิตร สุทธิกรรมก็เช่นกันเป็นผู้มีความรู้ความเฉลียว
ฉลาดจนเป็นที่ยกย่องของพระเจ้าพรหมทัตถึงกับยอมรับนับถือเป็นพระอาจารย์ ผู้แต่ง
บรรยายไว้ว่า

"องค์การว่าเจ้าผู้ปรีชา	ชำนาญในกิจทุกสิ่ง
แต่มีไปจงอยู่เป็นนิง	นิตรภาพเท่าคราบกาล
ควมมีประโยชน์รัก	หวังใจเจ้าถึงอัสถาน
ในที่ป็นอาจารย์	ทั่วรัชชะกันทั้งเรา" ¹

ผู้รู้และเฉลียวฉลาดมักเป็นที่นิยมยกย่องของผู้อื่นและผู้อื่นอยากใกล้ชิดเพื่อจะ
ใคร่ได้เข้าใจในสิ่งที่ยังเป็นปัญหา คำนิยมอันนี้ยังเป็นที่ยอมรับอยู่ในปัจจุบัน สมัยก่อน
บิณฑุทธิกรรมกานิยมให้ศิษย์เรียนในพระพุทธรูปศาสนา สมัยนี้ให้ลูกได้ศึกษาจบปริญญา
สาขาต่างๆ เมื่อสำเร็จแล้วก็ได้อีกชื่อว่า"บัณฑิต" ซึ่งหมายถึงผู้มีความรู้ ความสามารถ
ทำนองเดียวกันกับ"จิตย"(จิต) ในสมัยก่อน

ข. ยกย่องผู้มีวาจาสัตย์และมีหลักธรรม ดังรอยกรອງที่ว่า

"สุทธิก้ามพูดท้าว ซ้ำพระพุทเจ้า กราบเกล้าลาไป
พระองค์จะเฝ้า อยู่เฝ้าอย่างใด เช่นนี้มีไ้ จะเป็นคำสอง"²

สุทธิกรรมไม่ยอมอยู่ในเมืองพาราณสีแม้ว่าพระเจ้าพรหมทัตจะศรีสอन्नวอน
อย่างไรก็ตาม ความพยายามครั้งสุดท้ายของพระเจ้าพรหมทัตคือการยกราชอาณาจักร
ให้ปกครองครึ่งหนึ่งเพื่อเป็นสิ่งจูงใจ ที่สุทธิกรรมยินยอมไม่ยอมรับตามคำขอร้องเพราะ
ได้กล่าวไว้ตั้งแต่ตอนต้นว่า"จะไม่อาศัยในแผ่นดินที่พระเจ้าแผ่นดินไร้ความยุติธรรม" ถ้า
เป็นคนไม่มีวาจาสัตย์ก็จงใจยอมความที่พระเจ้าพรหมทัตทรงพระประสงค์ กานิยมขอ
นี้ตรงกับพุทธภาษิตที่ว่า"สจฺจํ เว อมตฺวาจา" วาจาที่สัตย์จริงเป็นวาจาที่ยั่งยืน

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 141.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 150.

การที่พระเจ้าพรหมทัตตรัสเชิญชวนให้สุทธิกรมอยู่ในเมืองของพระองค์
 ควบเห็นว่าเป็นผู้ที่ฝึกหัดธรรม พระองค์แสดงออกถึงความเลื่อมใสศรัทธาว่า

"เสราสรอยคอยมีน้ำใจ ตรีศสร เสริญใน
 ถอยคำอันเป็นแกนสาร
 ว่าเจ้าสุทธิกรมกุมาร ตั้งใจในอาจารย์
 แห่งชาแคว้นนี้ไป"

พระเจ้าพรหมทัตเสียดพระทัยที่ควนสั่งให้ประหารชีวิตสุทธิกรม เมื่อได้
 ประจักษ์ชัดว่าสุทธิกรมเป็นผู้มีปัญญาฝึกหัดธรรมประจำใจจึงตรีศสร เสริญและยก
 ขึ้นเป็นอาจารย์ของพระองค์ การยกย่องผู้มีธรรมเป็นสิ่งที่มีมาแต่โบราณและสืบมา
 จนปัจจุบันนี้

ค. ผู้หญิงควรมีความสามารถในการปรุงอาหารและเอาใจใส่สามี
 คำนิยมข้อนี้ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องนี้คือ

"ว่าแล้วมันก็น้ำ โทษสัตว์นั้นเดินลงไป
 ถึงเรือนเข้านั่งใน แล้วหุงต้มกินตามมี"²
 "คิดแล้วยกโภชนา ให้พี่รรคากินตามมี
 เอมโอชจำเริญศรี เชิญภูมีเข้าใส่ยา"³

สมัยก่อนถือว่า "เสน่ห์ปลายจวัก" เป็นเสน่ห์ที่สำคัญมาก ถ้าหญิงใดมีเสน่ห์
 นี้จะทำให้เป็นที่รักหวงของบุรุษเพศและบุคคลโดยทั่วไป โดยเฉพาะผู้มีสามีเสน่ห์นี้
 จะผูกใจสามีให้อยู่กับบ้านได้อย่างดี ในสุทธิกรมชาดกแม่หญิงหมายสามตัวซึ่ง
 ถือว่าเป็นหญิงที่ไม่สนใจเรื่องครัวเรือนก็ยังคงมีความสามารถในการปรุงอาหาร ดัง
 นั้นผู้หญิงโดยทั่วไปสมัยโน้นจะต้องมีความสามารถในการปรุงอาหารมากจึงจะเป็น
 ผู้หญิงที่ได้รับการยกย่องและมีคุณค่า หญิงที่มีเสน่ห์ชนิดนี้ถือว่าเป็นหญิงดีควรเลือก

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 166.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 53.

³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 53.

เป็นคู่ครอง ปัจจุบันแม้สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปค่านิยมนี้ก็ยังคงมีความจำเป็นอยู่
 ง. การทำบุญให้ทานเป็นสิ่งที่ดี การทำบุญให้ทานเป็นจริยธรรม
 ที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งทำให้สังคมอยู่ใคความราบรื่น มีบรรยากาศของความช่วย
 เหลือเหลืออยู่ซึ่งกันและกันโดยไม่หวังผลตอบแทนแต่ประการใด ค่านิยมนี้พบ
 ในวรรณกรรมเรื่องนี้หลายแห่ง เช่น

"สองท่านผู้บิดามาร	ธราการ ลีนชีวี
สุทธิกาม์ส่งสการปี	ให้ทานทรัพย์สินานา
โศควายช้ช่ายหญิง	ทั้งแหวนทองและเงินตรา
สวนเรือกทั้งไรนา	ยกปันแบ่งให้เป็นที่นา" ¹

สุทธิกรรมเป็นผู้รับมรดกของบิดามารดาซึ่งมีอยู่จำนวนมากจึงยกแบ่งปันให้
 ผู้อื่นโดยไม่คำนึงว่าเป็นสิ่งมีค่ามากอย่างไร เหลือเพียงพอเลี้ยงชีวิตเท่านั้น การทำ
 ความดีเช่นนี้ผู้แต่งมีเจตนาแนบแน่นคล้ายกับมหาเวสสันดรชาดก นอกจากนี้ยังมีตอนอื่นๆ
 เช่น

"ให้ไปทั่วหมด	แก่ท้าวพวกพล
ผู้ใดตั้งใจปรารถนา	
ซัดสนสิ่งใดเข้ามา	รับเอาเงินตรา
บพิตร ๘ ให้เป็นที่นา	
เงินทองเสื้อผ้าตะการ	โศกถาดเนี่ยนพาน
เรือกเรือเวียนช่างโศควาย" ²	

เมื่อเป็นกษัตริย์ครองกรุงตักศิลา พระเจ้าสุทธิกรรมก็บำเพ็ญทานด้วยทรัพย์สิน
 เงินทองทุกอย่าง บรรดาประชาราษฎร์ที่ขาดแคลนสิ่งต่างๆ ก็รีบเดินทางเข้าไปรับ
 บริจาค การสอดแทรกเรื่องการทำบุญให้ทานแทรกอยู่หลายตอนเพราะผู้แต่งต้องการ
 เน้นให้ผู้อ่านผู้ฟังเห็นว่าการปฏิบัติค่านิยมข้อนี้เป็นสิ่งที่ดีงาม พุทธศาสนิกชนควรจะปฏิบัติ
 ตามอย่างยิ่ง

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 42.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 184.

ภาพสะท้อนสังคมจากสุทธิกรรมราวค

ภาพสะท้อนของสังคมจากสุทธิกรรมราวคั้นพิจารณาได้จากสิ่งต่อไปนี้

1. การกินอยู่ การกินอยู่ของสังคมไทยภาคใต้สมัยก่อนแยกกล่าวได้ดังนี้

"หญิงพาลรำคัม ข้าวแกงเสร็จสรรพ พึ่งบั้งแพนง"¹

การปรุงอาหารในรอยกรองบั้งคือ แกง บั้ง และพะแนง อาหารประเภท บั้งแห้งๆ เพียงแค่ตัดเนื้อไปทอดก็เป็นอันอาจจะคลุกเครื่องเทศบ้างแล้วกินบั้งกับเตาไฟเนื้อเห็นว่าสุกก็รับประทานได้ ส่วนบั้งและพะแนงนั้นมีเครื่องสำหรับปรุงแตกต่างกันออกไป แกงพะแนงเป็นที่นิยมของชาวไทยเชื้อสายจีนที่นำมาทำพะแนง เนื้อวัว เนื้อไก่ และเนื้อหมู เป็นต้น

นอกจากอาหารลาวแล้วยังมีอาหารหวานซึ่งเป็นอาหารที่สำคัญ เช่น

"เหลาขาวที่ทิ้งหลาย เจามากองกาย

มังสาขาวปลายาญ"¹

การที่ยาคูปรากฏอยู่ในสุทธิกรรมราวคแสดงว่ายาคูเป็นที่รู้จักของชาวใต้อยู่เป็นเวลายาวแล้วและยังมีการกล่าวถึงอยู่ในปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนิพนธ์ไว้ว่า

การพิธิสารนี้เป็นของพราหมณ์ พุทธศาสนาทำตามอย่างพราหมณ์ การที่กว้นข้าวปายาสหรือข้าวพิชียกคี่ ทำยาคูถวายชาวใหม่ซึ่งออกตรวจกว้นนำนมก็คี่ ก็เป็นสัทธิของพราหมณ์หรือประเทศซึ่งนับถือ พราหมณ์... เมื่อการพระราชนิพนธ์ของพราหมณ์ตกเข้ามาในแผ่นดินสยาม ก็พลอยประเพณีการคี่พิชียาคูถวายสมค้ำซึ่งบางขุนนางผู้กล่าวไว้ว่าเป็นคฤหิณคนทั้งปวงกว้นเขาปายาสและทำยาคูเลี้ยงพราหมณ์... ครั้นเมื่อเขาริทธิคฤหิณศาสนาแล้วก็มาทำถวายสงฆ์ เหมือนเดิมเคยทำถวายแก่พราหมณ์²

จากที่ทรงนิพนธ์ไว้ทำพิชียาคู"ทำจากข้าวที่เป็นน้ำนม โดยเอาข้าวที่ออกตรวจพบเป็นน้ำนมถวายแล้วเอาน้ำนมข้าวฉวนๆคั้น ทรงนิพนธ์ถึงการทำยาคูไว้ว่า

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 21.

² พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระราชพิธีสิบสองเดือน (พระนคร :

คลังวิทยา, 2507), หน้า 523, 533.

"โศกตามความน่านมสกถวน ไม่เจื่อน้ำท่า แล้วเจื่อนแยงแข็ง น้ำขึง น้ำตาลกรวด เป็น
 คัน"¹ มูลเหตุที่เกิดยากุทรนิพนธ์ว่า "มาในคัมภีร์ธรรมบทแห่งหนึ่ง มาในคัมภีร์มนโธ
 บุรดีอีกแห่งหนึ่ง เป็นเรื่องเดียวกัน ว่าพระพุทธเจ้าทรงแสดงบุรพชาติของพระอัญญา-
 โภณทัชฌะทีโคบาลาเพ็ญกุล และปรารภว่าจะตรัสรู้ พระอรหันตวิมุตติก่อนชนทั้งปวง"² การ
 ถวายยาอุกแก่พระสงฆ์เป็นเรื่องที่มีมาทางพระพุทธศาสนา มีเรื่องปรากฏในคัมภีร์ธรรม-
 บทแต่ยากุทรทั้งหมดจะทำก่อนทางพุทธคัมภีร์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ทรงนิพนธ์ไว้

การถวายยาอุกมีอยู่โดยทั่วไปในบริเวณที่เคยเป็นมณฑลนครศรีธรรมราชเพราะ
 บริเวณนี้ศาสนาพราหมณ์เจริญรุ่งเรืองก่อนที่อื่น โดยเฉพาะนครศรีธรรมราชและพัทลุง
 ยังมีพราหมณ์อยู่ในปัจจุบันนี้ ประเพณีสำคัญอย่างหนึ่งที่สืบเนื่องมาจากพราหมณ์และกระ-
 ฬามาจนสมัยปัจจุบันคือ "ประเพณีงานสารท" หรือ "ประเพณีงานเคื่อนสิบ" ที่จังหวัดนคร
 ศรีธรรมราช สิ่งนี้ยอมรับเป็นหลักงานสำคัญของบริเวณมณฑลนครศรีธรรมราชศาสนาที่รุ่ง
 เรืองมาก่อน

การที่บริเวณมณฑลนครศรีธรรมราชมีเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมพราหมณ์
 มาก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนิพนธ์ไว้ว่า

เมืองนครศรีธรรมราชเป็นเมืองใหญ่ฝ่ายใต้ ใญ่ถูกคาไปมาค้าขายอยู่ทั้งสองฝั่ง
 ทะเลคือข้างฝั่งนี้เข้าถึงเมืองนครศรีธรรมราช ข้างฝั่งตะวันตกเขาทางเมืองศรี
 พราหมณ์จึงใคร่เข้ามาที่นครศรีธรรมราชมากแล้วจึงขึ้นมาถึงกรุงเทพฯ เป็นการสะดวก
 ดีกว่าที่จะเดินผ่านเขตแดนพม่ารามัญ ซึ่งเป็นปัจจุามิตรของกรุงเทพฯ ตั้งสกัดทางอยู่
 ข้างฝ่ายเหนือ เพราะฉะนั้นเชื้อพราหมณ์ในนครศรีธรรมราช ไม่มีสิ้นสุดจนถึงบัดนี้
 มีเวทสถาน มีเสาชิงช้า ซึ่งพราหมณ์ยังคงทำพิธี แต่เป็นอย่างย่อๆตามมีตามเกิด³

การที่พราหมณ์เข้ามาค้าขายและตั้งรกรากในดินแดนที่เคยเป็นมณฑลนครศรี-
 ธรรมราชนั้นทำให้วัฒนธรรมของศาสนาพราหมณ์ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเดิมและ

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 535.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 534.

³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 70.

กลายเป็นวัฒนธรรมที่ยึดถือปฏิบัติกันเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน

การกินหมาก เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเรื่องนี้ด้วย
มีหลายตอน เช่น

"สั่งเมียแคว้นายออกไป บ่าวไพร่ขวินไซว
หมากพลูใส่เจียนยกมา"¹

คนไทยสมัยก่อนมีคติว่า "เมื่อแขกมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ" สิ่งที่น่ามา
ต้อนรับหลังจากปูเสื่อหนึ่งแคว้นคือหมากพลูใส่เจียน และน้ำใส่ขันใบใหญ่ ในขณะที่
คุยกันก็หยิบหมากพลูเข้าปาก เคี้ยวหมากไปพูดคุยกันไป ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดจะ
เกิดขึ้นในวงหมากพลู สมัยก่อนหมากพลูเป็นสื่อรักของหนุ่มสาว ดังปรากฏในพระ-
ราชนิพนธ์บทละครว่าเรื่องอิเหนาและลิลิตพระลอ เป็นต้น สุทธิกรรมกินหมากหลัง
จากรับประทานอาหารมือหลัก

"โพธิสัตว์ไม่มีใจเฝ้า กินของกินข้าว
หมากพลูร่าคับสรรพรบ"²

หมากพลูเป็นอาหารพิเศษหลังอาหาร ความนิยมในการกินหมาก
หลังอาหารยังมีอยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุและชาวชนบทภาคใต้โดยทั่วไป บางท่านกล่าวหา
มือไหนไม่ได้กินหมากหลังอาหารจะรู้สึกว่าการนั้นขาดอะไรไปสักอย่าง

"นางว่าตามใจ ไม่กินสิ่งใด แต่เชิญเข้ามา

กินหมากพลอดเล่น ให้สบายใจข้า ทุกข์ถึงเจ้าฟ้า อยู่ข้าหลายวัน"³

บางครั้งหมากเป็นเพื่อนในยามว่างและการเคี้ยวหมากยังช่วยแก้เซินได้ด้วย
ดังในนิทานที่ยกมา มเหสีชั่วเรียกพระพี่เลี้ยงเข้าไปในห้องบรรทม ในระหว่างที่งก
เงินๆอยู่ก็ขอให้เคี้ยวหมากเล่นไปพลางๆก่อน

การกินหมากจึงเป็นวัฒนธรรมไทยภาคใต้ที่มีมานานแล้ว แต่ยากที่จะสืบหลัก
ฐานว่าเริ่มมาตั้งแต่เมื่อไร จากศิลาจารึกหลักที่ 1 พ่อขุนรามคำแหงมหาราช เรา

¹ สุทธิกรรมชาดก ฉบับนางแดง จาวีสูตร. หน้า 24.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 72.

³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 115.

ได้ทราบว่าเป็นเมืองสุโขทัยปลูกกันหนาแน่นมาก ดังข้อความว่า"ดูกเมียบ่อบ้าง ชาวไพร่ฟ้า
ข้าไท ป่าหมากป่าพลู พอเดือนนี้ไว้แก่ลูกมันสิ้น...เมืองสุโขทัยนี้จึงชุม สร้างป่า
หมากป่าพลูทั่วเมือง"¹ จากหลักฐานดังกล่าวได้ว่าการกินหมากพลูมีมาแล้วตั้งแต่ครั้งกรุง
สุโขทัยเป็นราชธานี วัฒนธรรมนี้ได้สืบทอดเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน การกินหมาก
จึงเป็นวัฒนธรรมไทยที่มีโดยทั่วไปทุกภาคมิใช่มีเฉพาะภาคใต้เท่านั้น

2. ศิลปะและการละเล่น

ศิลปะการละเล่นเป็นสิ่งที่มียุคอยู่กับทุกชาติทุกภาษา วัฒนธรรมประเภทนี้อาจ
มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามยุคสมัย ศิลปะการละเล่นที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเรื่อง
นี้แยกออกได้เป็น ศิลปะ กับ การละเล่น ได้ดังนี้

ก. ศิลปกรรม ปรากฏอยู่ในตอนที่พระเจ้าพรหมทัตเชิญให้สุทธิภรรยา
สั่งสอนพระองค์และข้าราชการบริพาร ก่อนมีการเทศนาธรรม พระองค์ทรงบัญชาทหาร
ให้จัดตกแต่งสถานที่อย่างงดงามว่า

"พระยาพรหมทัต พึงยิงโสมนัส ให้เร่งหัตถะกำม

วิจิตร สติขันธ์แทม แก้วแกมทองคำ เพชรนิลพลับคำ แดเลิศเสรีจการ"¹

ศิลปกรรมที่ปรากฏในตอนนี้ แม้นผู้แต่งจะกล่าวอย่างรวบรัดเพื่อความรวดเร็ว
ในการดำเนินเรื่องก็ตามผู้นานผู้ฟังก็ยังเกิดจินตนาการได้อย่างมาก การใช้คำว่า
"วิจิตร สติขันธ์แทม" แสดงถึงการใส่ใจฝีมืออย่างประณีตที่สุดในการวาดภาพและระบายสี
นอกจากนี้ยังมีการประดับสถานที่ด้วยสิ่งสวยงาม มีคำ รัตนและทองคำด้วย งานด้าน
ศิลปกรรมของภาคใต้โดยเฉพาะที่นครศรีธรรมราชมีความรุ่งเรืองมาเป็นเวลานานแล้ว
หลักฐานสำคัญอย่างหนึ่งที่แสดงถึงความรุ่งเรืองดังกล่าวคือวิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนคร-
ศรีธรรมราช ซึ่งเป็นวิทยาลัยศิลปกรรมที่มีอยู่เพียงแห่งเดียวในต่างจังหวัด สถานศึกษา
แห่งนี้แสดงให้เห็นถึงความเจริญทางศิลปกรรมของนครศรีธรรมราชที่มีมาแต่ครั้งโบราณ
และถ่ายทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ โบสถ์ วิหาร เครื่องถมแบบต่างๆ และภาพ
หนังตะลุง ๆ ล้วนแต่เป็นผลงานที่แสดงถึงฝีมือทางศิลปกรรมของบรรพชนในอดีตได้อย่างดี

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 152.

ในตอนที่สุดพิธีกรรมได้เป็นเกียรติยศของกรุงศรีอยุธยาที่มีการแสดงออกถึงศิลปกรรม
ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

"ให้ปลูกตั้งโรงทาน

สรรพการราชพิธี

ตกแต่งบรรจงดี

ให้วาดเขียนเรื่องนาฯ"¹

การวาดภาพบนฝาผนังเป็นจิตรกรรมที่มีมานานแล้วและสืบมาจนกระทั่งปัจจุบัน
ภาพฝาผนังรุ่นเก่าส่วนมากจะปรากฏอยู่ในวัดแต่เหลือตกทอดมาน้อยมากเพราะเสื่อมสลาย
ไปตามเวลา ประกอบกับไม่ค่อยได้รับความเอาใจใส่จากคนรุ่นหลังเท่าที่ควร

ข. ศิลปะการแสดง

ปรากฏในตอนเช้าวันเมืองตักศิลาสมโภช

พระเจ้าแผ่นดินองค์ใหม่ จัดให้มีการแสดง ละครต่างๆ หลายอย่างคือ

"ให้ให้ทั้งโขนละคร

ทวายนมูร่าในการ

หุ่นหนังช่างอำนาจ

อีกหัวล้านมวยคู่ชั้น

งิ้วจีนและหุ่นจีน

ทั้งชาติรีเค่นประชัน

แก่งเลือกตัวขັນ

ล้วนเลือกสรรแต่ตัวดี"²

การแสดง การละเล่นที่ปรากฏในสุทธิกรรมชาดกแยกพิจารณาได้ดังนี้

โขน การแสดงที่ต้องมีหัวสวมเป็นตัวต่างๆตามบท เช่น สิง ยักษ์ และ
ฤๅษี เป็นต้น ขณะที่แสดงจึงไม่สามารถพูดหรือร้องเองได้ ต้องมีผู้พูดหรือผู้ร้องแทน
ผู้แสดงต้องออกท่าทางร้ายรำไปตามคำพากย์และคำเจรจา มีดนตรีที่พาทย์บรรเลง
ประกอบ ตัวเทวดาและมนุษย์ชายหญิงไม่ต้องสวมหัวโขน โขนเป็นละครประเภทหนึ่ง
และเกิดก่อนละครใน เรื่องที่โขนแสดงคือเรื่องรามเกียรติ์ เลือกเอาตอนที่รบพุ่งเพื่อ
จะได้มีโอกาสแสดงศิลปะการเต้นออกท่าต่างๆได้เต็มที่ ส่วนละครเลือกเอาตอนเรียบๆ
เพื่อจะได้ออกท่าร้ายรำที่อ่อนร่อนไม่มีท่าที่เสี่ยงกายอย่างสิงในการแสดงโขน

การแสดงโขนน่าจะมีกำเนิดจากการเล่นตีกคำบรพ พระราชพงศาวดารครั้ง
กรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ บันทึกไว้ว่า"ศักราช 822 (พ.ศ.2003) เคน

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 192.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 192.

การมหรสพฉลองพระ และพระราชทานแก่งสงฆ์และพราหมณ์และวาติพททั้งปวง... ตัก-
 ราช 858 (พ.ศ. 2039) ทานประพฤติเบญจาทิศพระองค์ท่าน และให้เล่นการตีกาพย์¹
 เรื่องที่ใช้เล่นการตีกาพย์ ได้แก่ เรื่องเทพเจ้าและรามเกียรติ์²

ฉนิต อู่โพธิ์ กล่าวถึงบทเล่นโขนว่า "เดิมทีท่านคงจะร้อยกรองเป็นคำฉันท์
 ดังในเรื่องสมุทรโฆษคำฉันท์ และอนิรุทธคำฉันท์ ซึ่งกวีผู้มีชื่อเสียงได้แต่งขึ้นไว้เป็นบท
 สำหรับเล่นหนึ่งตั้งแต่สมัยอยุธยา คำพากย์และเจรจาสำหรับเล่นหนึ่งแยกอนนำมาใช้
 สำหรับบทเล่นโขน"³

ละคร การแสดงละครคงมีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา คู่กันมากับโขนและหนัง
 ระยະการ เกิดการแสดงทั้งสามนี้คงใกล้เคียงกัน ประทีร เทพธรรานนท์ กล่าวว่า "ใน
 สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีมีข้อห้ามไม่ให้ผู้หญิงแสดงละครนอก ครั้นถึงสมัยกรุงรัตน
 โกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชานุญาตให้ผู้หญิงแสดงละครนอกได้"⁴

ละครสมัยก่อนมีอยู่ 3 ประเภท คือ ละครชาตรี ละครนอก และละครใน
 ละครที่เกิดขึ้นภายหลังคือละครตีกาพย์ เกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัว" เป็นละครที่ปรับปรุงขึ้นจากละครในเพื่อให้การดำเนินเรื่องรวดเร็วทันใจผู้ชม
 รวมทั้งมีการสอดแทรกสิ่งใหม่ๆ ซึ่งไม่เคยมีในละครประเภทอื่นมาก่อน"⁵ ละครร้องเป็น
 ละครอีกชนิดหนึ่ง เริ่มมีขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ให้กำเนิด
 คือพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ โดยนำเอาแบบแผนการแสดงละคร
 ของชาติตะวันตกมาดัดแปลงให้เป็นละครไทยอีกแบบหนึ่ง การแสดงใช้ท่าทางแบบสามัญ

¹ พระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ (พระนคร : คลัง
 วิทยา, 2506), หน้า 120.

² ฉนวน วุฒินิตย์. คำบรรยายวรรณคดีต่างสมัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
 2523.

³ ฉนิต อู่โพธิ์. โขนสำหรับประชาชน. กรมศิลปากร, 2497. หน้า 4.

⁴ ประทีร เทพธรรานนท์, การแสดงและการละเล่นพื้นเมืองของไทยภาคกลาง
 (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โรงพิมพ์ศาสนา, 2522), หน้า 31.

⁵ เรื่องเดียวกัน. หน้า 45.

ชายไม่มีการบรรยาย แสดงบนเวที เปลี่ยนฉากไปตามท้องเรื่อง อีกชนิดหนึ่งคือละครพื้นทาง เป็นละครแบบผสมเอาแบบฉบับละครนอกมาปรับปรุง โดยยึดศิลปะหลายอย่างต่างจากละครนอกที่เล่นมาก่อน

มโนห์รา (ชาวใต้เรียกโนรา) "ทั้งชาติรีเล่นประชัน" ชาติรีในสุทธิกรรมศาสตร์หมายถึง มโนห์รา ซึ่งนิยมเล่นกันทางภาคใต้ตั้งแต่สมัยโบราณ บางครั้งเรียก "มโนห์ราชาติรี" สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงอธิบายเรื่องละครชาติรีไว้ในตำนานละครอิเหนาว่า เพลงรำต่างๆโดยเฉพาะเพลงไหว้กรมโนห์ราถูกต้องตามตำรารำสมัยกรุงศรีอยุธยาโดยมาก นอกจากนี้เครื่องแต่งตัวของนายโรงก็แต่งแบบเครื่องต้นแต่งตัวท้าวพระยาคิดคำบรรพ์เหมือนรูปภาพสมัยกรุงศรีอยุธยา ตามที่ทรงอธิบายนี้ทรงเห็นว่า โนรา หรือ มโนห์รา มีกำเนิดจากละครชาติรี

วิเชียร ณ นคร อธิบายเรื่องความเป็นมาของมโนห์รา (โนรา) ว่า "ปัจจุบันนี้มีท่านผู้รู้หลายท่านกล่าวว่า โนรา เป็นการแสดงศิลปะการรำของชาวภาคใต้โดยแท้ ไม่ได้วิวัฒนาการมาจากละครชาติรี และไม่ได้มาจากกรุงศรีอยุธยาแต่อย่างใด" และ "จากหลักฐานดังกล่าวจึงเป็นการเพียงพอที่จะวินิจฉัยว่า โนรา หรือ มโนห์รา เป็นต้นกำเนิดของละครรำไทยอย่างแน่นอนและได้แพร่หลายเข้าไปในภาคกลางตั้งแต่ครั้งโบราณกาล"¹ ผู้วิจัยเห็นว่า มโนห์รา น่าจะกำเนิดครั้งแรกในภาคใต้โดยที่ผู้รู้หลายท่านได้ศึกษาขึ้นชั้นไว้มิใช่กำเนิดจากละครชาติรีสมัยกรุงศรีอยุธยา ข้อสังเกตอย่างหนึ่งถ้าโนร่ากำเนิดจากละครชาติรีจากกรุงศรีอยุธยาจริง มรดกการแสดงเช่นนี้จะต้องมีเหลือมาถึงปัจจุบันนี้บ้าง ปัจจุบันนี้ไม่มีคณะโนรา (มโนห์รา) ในกรุงศรีอยุธยาและภาคกลางเลย ส่วนภาคใต้มีคณะมโนห์ราอยู่มากจนกระทั่งปัจจุบัน เชื่อบ แก้วประเสริฐ ผู้ศึกษาเรื่องมโนห์ราคนหนึ่ง กล่าวว่า

โนรา หรือมโนห์รามีขึ้นครั้งแรกในภาคใต้แน่นอน โนรา รุ่งเรืองของนครศรีธรรมราชหลายท้าว เดี่ยวๆ คำว่า ชาติรี มาจากคำว่า ชวาเคะ ชื่อรัฐหนึ่งในอินเดียนั้น มีการบรรยายที่ชื่อชื่อว่า มโนห์รา และเรียกพวกกับชื่อรัฐว่า มโนห์ราชวาเคะ ครั้นเขา

¹ วิเชียร ณ นคร. ตำนานความเป็นมาของมโนห์ราหรือโนรา ใน เชิดชูเกียรติ พุ่มเพewa (กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2523), หน้า 74, 95.

มาในภาคใต้ของไทยออกเสียงเป็น โนราชาตรี(มโนหาราชาตรี) เพราะเสียงเดิมออกยากไม่เหมาะกับลิ้นคนไทย การบรรยายชนิดนี้เข้ามาในภาคใต้เนื่องจากพระเจ้าจันทรภาคเมหาราชแห่งกิริชธรรมนคร (นครกิริชธรรมราช) ยกทัพเรือไปตีลังกาโลกวาดคอนขุเผาพหลมาควยแล้วให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บริเวณจังหวัดพัทลุงขณะนี้ ชาวพหลมีความเชี่ยวชาญในการรำ มโนหาราและมีการรำเป็นประจำ ดังนั้นการรำ มโนหาราหรือ โนราจึงแพร่หลายอยู่ในภาคใต้ตั้งแต่บัดนั้นมา¹

จากหลักฐานการศึกษาคังกล่าวและสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเชื่อได้ว่าศิลปะการแสดง มโนหารา มีขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยในดินแดนภาคใต้ การแสดงมโนหาราในอดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างกันออกไปบ้างทั้งด้านดนตรีและการแสดงเรื่อง

งิ้วจีน

"งิ้วเป็นนาฏศิลป์ของจีน เกิดขึ้นครั้งแรกในราชวงศ์จิว (เฉียดก๊ก) แสดงเป็นเรื่องราวโดยเอาพงศาวดารและประวัติศาสตร์มาดัดแปลงให้เป็นเรื่องสั้นๆ การแสดงมีบทร้องและบทเจรจา ไซ้แสดงน้อยแสดงเฉพาะในวัง งิ้วได้รับความนิยมมากในสมัยพระเจ้าถังเสวียนจง เรื่องไซ้ชั้น นิยมแสดงมาก"²

จุดหมายเหตุขาดหลวง เกอซัวสี่ผู้รวมมองซีเออร์ เลอเซอวาเลีย ชัวมองต์ ราชทูตพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส เข้ามาเจริญพระราชไมตรีกับไทยสมัยสมเด็จพระนารายณ์เมหาราชบันทึกไว้ว่า วันพฤหัสบดีที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2223 คอนสุแตนท์ ฟอนกอนหรือเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ได้จัดให้มีพิธีการเลี้ยงใหญ่ที่บ้าน มีการดื่มถวายพระพร พระเจ้าแผ่นดินโปรตุเกสกรุงฝรั่งเศส และพระเจ้ากรุงสยาม เมื่อเสร็จพิธีเลี้ยงใดแสดงมหรสพนานาชนิด... สุดสุดท้ายคืองิ้ว พวกเขาจากมณฑลกวางตุ้งและเมืองจีนเจ้าก็มี³

จากหลักฐานคังกล่าวเชื่อว่างิ้วเข้ามาในเมืองไทยอย่างน้อยที่สุดสมัยสมเด็จพระนารายณ์เมหาราช ภายหลังได้แพร่หลายไปสู่ภาคอื่นๆ ของประเทศไทยเพราะคนจีนได้อพยพเข้าสู่ประเทศไทยเรื่อยมา พอถึงเทศกาลสำคัญของจีน เช่น ตรุษจีน ไหว้เจ้า ฯ ชาวจีนและชาวไทยก็จะได้ชมการแสดงงิ้ว

¹ สัมภาษณ์ เชื้อบ แก้วประเสริฐ วันที่ 27 มีนาคม 2525.

² ปราณี ขวัญแก้ว, วรรณคดีชาวบ้านจากบุคค้ำ (กรุงเทพมหานคร: กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ โรงพิมพ์คุรุสภา, 2519), หน้า 150.

³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 151.

ค. การละเล่นประเภทกีฬา การละเล่นประเภทกีฬามีปรากฏในตอน
สมโภชพระเจ้าแผ่นดินองค์ใหม่แห่งศกศึกษาเช่นกัน ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

" <u>กลางหมูกุมวยปลำ</u>	กำมัดเจ็ดเม็ดเฝ้าพดอย
ถูกพื้นกระจะจอกนอย	ล้มถึงแฉะแฉะอึ่งโ
<u>นมยานพานตีเก่ง</u>	วิ่งโคงเตงแลแกงโม
พึดตอยทองตางโ	ตบชาเลนเตนตามเพลง
<u>หัวลานตลอดเกลี้ยง</u>	เทียนถึงหูคูนากรง
กระจานกินอยู่ห้วยเหยง	เห็นคูสูตะแกงคอ
คอยรับกำจับอาน	แพกเข้าต้องหิงหอยหวอ
เสียงคิงคังคังพอ	เสือกโหลชาบอามโอบคาง" ¹

มวยไทย เป็นกีฬาประจำชาติ การชกมวยไทยต้องใช้อวัยวะทุก
ส่วนของร่างกายในการต่อสู้ ในรอยกรองกีฬาหมวยปลำ อาจเป็นเพราะเห็นว่ากีฬา
ประเภทนี้มีการกอดปล้ำกันควยนั้นเอง ศิลปะมวยไทยในกาพย์ยานี 11 ดังกล่าวบอก
ถึงการรำหัดในการชก และใช้เท้าถีบหรือเตะ การใช้เท้าเป็นผลใหญ่ต่อสู้ของลมตึง
ลงไปกับพื้นแสดงถึงความเปลื้องปลำ ผู้ดูต่างโหรงกันสนั่น

นมยานตีเก่ง เป็นกีฬาการละเล่นชนิดหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมกันของชาวภาค
สมัยก่อน โดยเฉพาะเมื่อมีงานสมโภชมักจะมีมิได้ขาด การต่อสู้ชนิดนี้ต้องเสือกสรร
ผู้หญิงที่มีนมโตๆและแข็งแรงทรหดจริงๆ เพราะต้องงัดนมเข้าฟาดพัดกันตลอดเวลา ใน
ที่นี้เปรียบนมว่าเท้าแกงโม นับว่ามีขนาดใหญ่กว่าที่เคียว เมื่อนมฝ่ายหนึ่งพึดถูกอีกฝ่าย
หนึ่งผู้ชมก็โห่ชอบอกชอบใจ การต่อสู้นมยานตีเก่งมีดนตรีประกอบและตบชาเข้าจังหวะ
เพลงควย คงเป็นแบบเดียวกับมวยไทยนั่นเอง

นมยานตีเก่งเป็นที่ชาวไทยภาคใต้ที่มีมานานแล้ว "เกมการแข่งขันนมยาน
ตีเก่งสนุกสนานเท่ากับ การเล่นหัวล้านชนกัน ว่ากันว่าการเล่นชนิดนี้มีมาแต่คึกค้ำบรรพ์"²

¹ สุทธิกรรมชาติกร ฉบับบูรณะแกง จาวิสุตร. หน้า 193-194.

² เกลื่อนิวส์ คอดมัน โกลอน ฉบับวันที่ 26 กรกฎาคม 2525, หน้า 5.

เรื่องสุบินคำกาพย์ กล่าวถึงลักษณะผู้หญิงที่จะเข้าแข่งขันนมหยานตีเก้งว่า

"จัดไค่นางขาว ไม่แก่ไม่เฒ่า นมเท่าแมงชัน

ยานลงโคงเตง ทำเพลงขยับ คือไคร่างวัล ไม่พรันไม่ทมิ

ไค่นหนึ่งเฒ่า นมเท่าหม้อขาว มั่นยาวถึงที่

ยานลงถึงขา เป็นนักเลงคือ กระบวนลันที คือไคร่างวัล"¹

ในการเปรียบเทียบอวัยวะที่จะใช้ต่อสู้ของนักต่อสู้คู่แข่งเปรียบให้เห็นชัดเจนมาก ในสุทธิกรรมชาดกนมหยานตีเก้งโม ในสุบินคำกาพย์นมเท่าแมงชัน และหม้อขาว สิ่งดังกล่าวนี้ล้วนแต่มีขนาดใหญ่ทั้งนั้น ผู้อ่านผู้ซึ่งนึกเห็นภาพไค่นที่เพราะ เป็นสิ่งที่พบเห็นอยู่เป็นประจำ

หลังจากเปรียบเทียบผู้เป็นที่ยอมรับแล้ว การต่อสู้ก็เริ่มขึ้นตามกลางชุมชนที่หุดมกันมาล้อมวง วรรณกรรมภาคใต้เรื่อง สังข์ทอง กล่าวถึงการต่อสู้ของนมหยานตีเก้งว่า

"นมหยานตีเก้ง หัวหูโคลงเคลง นมรองเท่าโหล

รำท่าตีเก้ง โคงเตงนมใหญ่ โคลงมาเคลงไป ไค่นีสังข์บับ

นางเฒ่าอ้อแอ้ พอเข้ามาแต่ ไม่แฉเข้าจับ

นมใหญ่กลมแป้น ย้ายแกนมทับ ยกนมขึ้นรับ พัดบับเสียดไหล"²

การต่อสู้ดำเนินไปด้วยความดุเดือดจนถึงขนาดเสียดอกยางออก จากเรื่องสุบินคำกาพย์และสังข์ทองทำให้รู้ว่า นักกีฬานมหยานตีเก้งมักเป็นผู้หญิงมีอายุ คงเป็นเพราะมีนมใหญ่และยาวไค่นขนาดนั่นเอง

การที่กีฬา"นมหยานตีเก้ง"ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมรุ่นเก่าของภาคใต้เช่นนี้ ย่อมเป็นที่แน่ชัดว่า กีฬาผู้หญิงประเภทนี้เป็นที่นิยมกันของชาวไทยภาคใต้สมัยก่อน สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นก็ยังคงปรากฏอยู่แต่ปัจจุบันได้สูญหายไปเพียงชื่อปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเท่านั้น

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 5.

² อุกม หนูทอง, วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทประโลมโลก (ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, ม.ป.ป., หน้า 127.

หัวล้านสนกัน เป็นกีฬีกีฬาชนิดหนึ่งของชาวไทยภาคใต้สมัยก่อนคู่กันกับนหมยานตีเก้ง นักกีฬาประเภทนี้เป็นผู้ชายที่ศีรษะล้านมากขนาดว่า "หัวล้านตลอดเกล้าถึง ไตยจนถึงหูตูดนาเกรง" นอกจากจะเป็นผู้มีศีรษะล้านแล้วจะต้องเป็นผู้ที่มีร่างกายเข้มแข็งเพราะต้องวิ่งแรง เข้าปะทะและศีรษะก็ต้องแข็งควย ดังภาพยยานี้ 11 ตอนนี้พรรณาน่าว่า "ทางยอว่าด้านนั้น ชันเข้มแข็งแดงสว่าง" การเปรียบดูทำนองเดียวกันกับนหมยานตีเก้งและนักมวยคือให้ขนาดไล่เลี่ยกัน รูปร่างไม่ต่างกันนักก็จับคู่รบกันได้

การต่อสู้ชนิดนี้มีลักษณะคล้ายวัวชน ดังภาพยยานี้ 11 บทที่ 2 ว่า "กระจานกิน-อยู่หยับเหยง" ลักษณะกระจานกินคือกมลงมือที่ศีรษะชุกดินเช่นเดียวกับวัวโซ่เขาแทงดินงัดขึ้น ถึงเวลาต่อสู้ทั้งคู่กมตัวลงสองมือยันพื้นให้มั่นคง แล้วพุ่งศีรษะเข้าชนกัน การปะทะน่าจะ เป็นแบบเดียวกับมวยคือฝ่ายใดเพลี่ยงพล้ำไม่อยู่ในสภาพที่ต่อสู้ได้ก็ถือว่าเป็นฝ่ายแพ้ หัวล้านสนกันเป็นกีฬาที่ปรากฏอยู่ในสมุทรโฆษคำฉันท์ด้วย

3. กลไกการควบคุมสังคม

เนื่องจากสังคมประกอบขึ้นด้วยคนจำนวนมาก ความรู้สึกนึกคิดและพื้นฐานชีวิตของแต่ละคนไม่เหมือนกัน เพื่อให้คนในสังคมปฏิบัติตนให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ ผู้ปกครองและผู้รู้ในสังคมนั้นๆ จึงคิดหาวิธีนำสิ่งสำคัญมาควบคุมการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในสังคม สิ่งเหล่านี้ได้แก่

ก. กฎหมายและการลงโทษ ที่ปรากฏในสุทธิกรรมชาดก เช่น

"เป็นโจรต้องจำสามประการ มานั่งนอกบ้าน

เรงออกไปดูหน้ากัน"

"แลเห็นสหายตกใจ สู้ทรวนเข้าใส่

ริงรังทั้งสามประการ"¹

ผู้กระทำผิดเป็นโจรจะต้องถูกจองจำ 3 ประการ คือ มือ ขา และคอ เครื่องจองจำคือ โซ่ ทรวน และ ชื่อ คา การลงโทษเกี่ยวกับการลักทรัพย์หรือเป็นโจรเทียบ

¹ สุทธิกรรมชาดก ฉบับนางแดง จาวิสุตร. หน้า 20.

ได้กับกฎหมายอาญาปัจจุบันคือ "มาตรา 334 ผู้ใดเอาทรัพย์สินของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท"¹

แม้ว่าสมัยก่อนความเจริญตามกฎหมายมีไม่มากนักแต่ก็มีกฎหมายที่มีลักษณะการลงโทษที่ใกล้เคียงกับปัจจุบัน ต่างกันบางตรงที่ไม่บังคับลงโทษจำคุกเป็นเวลาเท่าไรเท่านั้น

บุคคลที่มีความผิดฐานขโมยผู้อื่นก็มีปรากฏอยู่ เช่นกันคือ

"จึงสหายมอกว่าชาตาม หิงหนึ่งรูปงาม

ให้หาตัวเดิมนั้นเสีย

เอามันมาเลี้ยงเป็นเมีย ความชั่วเข้าเย็บ

ดั่งนี้จึงต้องโทษา

รับสั่งให้ล้างชื้อา แทนผู้มรณา

ครานี้มีพันความตาย"²

ร้อยกรองนี้ปรากฏอยู่ในตอนที่คำสุทธีกรรมทดลองใจเพื่อนโดยสร้างสถานการณ์ขึ้นมา การสร้างเรื่องราวขึ้นแสดงว่าเรื่องราวการลงโทษแบบนี้ต้องมีในสมัยนั้น ลักษณะการลงโทษความผิดฐานขโมยผู้อื่นเทียบได้กับกฎหมายอาญาปัจจุบันคือ "มาตรา 288 ผู้ใดขโมยผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี"³ จะเห็นได้ว่าความผิดที่กล่าวถึงในร้อยกรองกับความผิดในกฎหมายอาญาปัจจุบันเป็นความผิดลักษณะเดียวกัน มีการลงโทษเหมือนกันคือประหารชีวิต ต่างกันออกไปบางตรงที่กฎหมายอาญาปัจจุบันลดหย่อนโทษลงเป็นจำคุกในกรณีที่มีได้ใคร่ครองมาก่อน ตอนที่แสดงให้ผู้อ่านเห็นได้อย่างชัดเจนว่าสมัยก่อนก็มีการใช้กฎหมายอย่างเป็นขั้นตอนก่อนที่จะพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิด คือตอนที่นายประทุหัสตีที่ไม่ยอมเปิดประตูเมืองให้ และถามว่าได้มีการพิจารณาสอบสวนแล้วหรือยัง ดังปรากฏในเรื่องว่า

¹นคร พจนานุกรม. ประมวลกฎหมายอาญา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2523), หน้า 109.

²สุทธีกรรมชาดก. ฉบับนางแดง จาวิสุตร. หน้า 21.

³นคร พจนานุกรม. ประมวลกฎหมายอาญา. หน้า 96.

"โทวาริกังทัตทาน ว่าโควิจารย์
 เพียงแหวาสัตถ์ชาลิก
 ซึ่งจริงจับได้ประจักษ์ ผู้ใจทักตำซึก
 หฤาไคสำคัญปีกหาง
 แหแควหฤาจักกีหลาง ชีวิตินกลาง
 คั้นนี้หฤานายเพชฌฆาต"¹

เมื่อนายประตู่ทั้งสี่ติดใบขอมเปิดประตูให้เพชฌฆาตนำสุทธิกรรมออกไป
 ประหาร เพชฌฆาตก็นำสุทธิกรรมเข้าเผ่ากราบพูลเหตุกรรม พระเจ้าพรหมพิศตรัส
 ถามบรรดาเสนาพศตามาตย์ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรในการกระทำของนายประตู่ทั้ง
 สี่ติด เหล่าเสนาพศตามาตย์ทูลตอบว่า

"ถาราสประชากร นอกในพระนคร ทำนคกิจการ
 ขอมสงยังโรง ใให้พิทากษา พร้อมกันแล้วนา จึงใให้พาพัน"²

รอยกรอนี้สะท้อนให้เห็นถึงขบวนการยุติธรรมในสมัยก่อนของชาวไทยภาค
 ใต้ได้อย่างดี ปกติดังการกรมการตุลาการมีอยู่แล้วแต่บางครั้งพระเจ้าแผ่นดินทรงพิโรธ
 จนลืมพระองค์ตรัสสั่งลงโทษโดยไม่ผ่านขั้นตอนการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงใน
 กรณีความผิดนั้นๆ กรณีเช่นนี้เคยเกิดขึ้นในเมืองนครศรีธรรมราชคือการสั่งประหาร
 ชีวิตศรีปราชญ์กวีแห่งกรุงศรีอยุธยา เรื่องนี้ปรากฏอยู่ในพระราชพงศาวดารครั้ง
 กรุงเก่า

นอกจากการลงโทษความผิดสถานหนักแล้ว ยังกล่าวถึงความผิดสถานเบา
 ขึ้นปรับไหมไว้ด้วย ดังปรากฏในเรื่องว่า
 "ว่าซำกมีเ้าใจ พันคำสิงไซร
 ทานช่วยทุเลาเบาความ
 ปรับไหมเท่าใดก็ตาม ไม่ได้ไถถาม

¹สุทธิกรรมชาดก ฉบับนางแดง จาวิสูตร. หน้า 88.

²เรื่องเดียวกัน. หน้า 126.

แล้วแต่จะทรงเมตตา"¹

โทษสถานเบาชั้นปรับใหม่ในกฎหมายปัจจุบันกล่าวไว้ เช่น "มาตรา 28 ผู้ใดต้องโทษปรับ ผู้นั้นจะต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาคourt"²

ข. คำสอนในพระพุทธศาสนา คำสอนทางพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อความประพฤติกและจิตใจของชาวไทมากเพราะศาสนาพุทธไกรงเรื่องในบริเวณที่เป็นมณฑลนครศรีธรรมราชขึ้นมาแต่ครั้งโบราณก่อนตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ชาวไทเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสอนพระพุทธศาสนาจึงทำให้ได้อยู่ร่วมกันอย่างปรกติสุขตลอดมา คำสอนที่เน้นมากที่สุดคือนวธรรมกรรมเรื่องนี้คือคือห้า กังปรากฏในร้อยกรองว่า

"แล้วจึงรับเอาศีล	ทั้งห้าองค์อันเพริศพราย
เป็นเพื่อนถาวรกาย	จะพาไปสู่สวรรค์
หนึ่งคือปาณา	ติปาตาห้ามสำคัญ
อย่าได้เบียดเบียนกัน	ตีชีวิตสัตว์เป็นทั้งหลาย
ใหญ่จนยมีชีวิต	แต่เรือกไรรินร่าย
ใครฆ่าให้ถึงตาย	เหมือนว่าฆ่าอาตมาเอง
ฆ่าทานๆจะฆ่า	เราเมื่อนาเรงกตัวเกรง
ชีวิตทานเหมือนชีวิตเอง	ยอมรู้จักทุกตัวตน" ²

คือห้าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้หลังคมาอยู่ไกลควยความเดือดร้อนน้อยที่สุด เพราะถือห้าทั้งห้าข้อ ห้ามการกระทำที่เป็นต้นเหตุแห่งความเดือดร้อนของมนุษย์ไว้แทบทั้งหมด ข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ เนื่องจากหากันแล้วจะต้องมีการจองเวรกัน สัตว์เล็กๆไม่ว่าไร่นักกล้าสัตว์ใหญ่อย่างมนุษย์จะต้องล้างผลาญกันเรื่อยไป เมื่อเป็นเช่นนี้ความสงบสุขย่อมเกิดขึ้นได้ยาก ถวายเหตุนี้พระพุทธองค์จึงตรัสสั่งสอนไว้ไม่ให้ฆ่ากันเพื่อการจองเวรจะไม่เกิดขึ้น

กฎหมายและคำสอนในพระพุทธศาสนาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยผดุงสังคมชาวไทให้ได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่บรรพชนไทยศรัทธาเชื่อถือแต่สมัยโบราณแล้วและสืบทอดสู่รุ่นลูกหลานเรื่อยมาจน

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 22.
² เรื่องเดียวกัน. หน้า 155.

ปัจจุบันนี้ แม้ว่าปัจจุบันจะมีผู้เชื่อฟังและปฏิบัติตามน้อยลงก็ยิ่งดีกว่าที่บ้านเมืองไม่มีศาสนา หากบ้านเมืองไร้ซึ่งศาสนาเมื่อไรความเดือดร้อนวุ่นวายก็จะเกิดขึ้นเมื่อนั้น

4. การศึกษา

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้บิดามารดาจึงพยายามให้ลูกๆ ได้รับความรู้ การศึกษาขั้นต้นคือการศึกษที่บ้านซึ่งมีบิดามารดาเป็นครูโดยปริยาย ดังที่บิดาคุศุทธิกรรมโคทำหน้าที่สั่งสอนลูกชายในเรื่องต่างๆ สถานศึกษาแห่งที่สองสำหรับชาวไทยภาคใต้สมัยก่อนคือวัด เพราะโรงเรียนเพิ่งมีขึ้นในปลายสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งบรมราชจักรีวงศ์นี้เอง การศึกษาในวัดเด็กผู้ชายเท่านั้นที่มีโอกาสส่วนเด็กผู้หญิงต้องศึกษาเรื่องต่างๆ ภายในบ้าน เมื่อเด็กผู้ชายโตพอสมควรแล้วบิดามารดาจึงจะพาไปฝากฝังพระภิกษุในวัดแห่งใดแห่งหนึ่งที่มีน้ำใจจะอบรมลูกให้เป็นคนดีมีความรู้ได้ เมื่ออยู่ในวัดจะต้องทำหน้าที่ศิษย์วัดให้สมบูรณ์และต้องมีความขยันขันแข็งในการศึกษาตามที่อาจารย์สอน ศิษย์วัดบางคนประพฤตินั้นไม่เหมาะสมจึงเป็นที่เอือมระอาของบรรดาอาจารย์ทั้งหลาย ศิษย์วัดเจนนี้นี้มักจะเร่หาอาจารย์ อยู่ที่ไหนได้ไม่นานเพราะอาจารย์รังเกียจจึงต้องเร่หาที่ใหม่ ดังปรากฏในวรรณกรรมเรื่องนี้ว่า

"รายนั้นครั้นได้ฟัง โทษีศิวททถามไถ่
นึกชดวางก็บอกไป ว่าเราอยู่วัดชายคลอง
เป็นศิษย์ท่านชรวัดคง แลวมาอยู่ควยชรวัดทอง
ออกจากวัดชายคลอง แลวมาอยู่วัดชายนา
มาอยู่ควยชรวัดอิน ปลิ้นไปกินกับชรวัดสา
ชรวัดชายวัดชายป่า แลวองมาอยู่วัดกลาง"¹

ชายคนที่กล่าวนี้ย้ายที่ศึกษาหลายแห่งและหลายอาจารย์เพราะประพฤตินั้นไม่ดีไม่มีอาจารย์ท่านใดปรารถนาจะรับเป็นศิษย์ต่อไปเรียกว่า "ศิษย์รายครู" ร้อยกรองตอนนี้สะท้อนให้เห็นถึงการศึกษาในวัดสมัยนั้นว่ามีความเอาจริงเอาจังในการอบรมสั่งสอนศิษย์ไม่สอนเฉพาะวิชาการด้านเดียวแต่เน้นด้านจริยธรรมพร้อมไปด้วย การ

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 45.

ให้การศึกษาอบรมพร้อมกันไปทั้งสองด้านทำให้ศิษย์ที่จบออกไปเป็นสมาชิกของสังคมที่มีคุณภาพ นอกจากการฝากตัวเป็นศิษย์แล้วอาจจะเข้าศึกษาในสถานศึกษาเช่นนี้ด้วยการบวชก็ได้ การศึกษาโดยการบวชตนเป็นศิษย์ภคาคณะนั้นจะต้องประพฤติปฏิบัติตนเข้มงวดมากขึ้นไปอีกและมุ่งศึกษาพระธรรมให้แตกฉาน เมื่อเห็นว่าคนมีความรู้ความเข้าใจในสัจธรรมและหลักธรรมอย่างเพียงพอแล้วก็คำสั่งสอนเพื่อดำรงชีพเยี่ยงฆราวาสต่อไป บางคนบวชเพียงเพื่อให้ผู้อื่นเห็นว่าบวชแล้วมีหน้าตาขำขี้ การบวชเป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์ของตนและมักบวชบ้างสึกบ้างสลับกันไป เมื่ออยู่ที่โคนานประชาชนรู้ถึงความไม่ถึก็รีบไปหาที่บวชใหม่ ดังปรากฏในเรื่องสุทธิกรรมชาดกว่า

"สังกันสองสหาย	แล้วก็จากกันจากจร
เที่ยวไปในนคร	พบนายพิศย์สี่กสามถา
เดิมอยู่วัดดอกควาย	คิดค้าขายได้เป็นคน
ใส่ใจกับนางมน	สี่กออกมาได้เลี้ยงกัน
สินทรัพย์มาแก้วัด	ตัวก็ซัดการไม่มัน
ทิ้งมันเสียแล้วหัน	หาครัวไฟวัดพิศฤ
ขอบวชเชอบวชให้	เขอก็คิดว่าจะเอาบุญ
ไหวพระวันทนาคุณ	ไม่บักมีที่จำเวญ
ครัวไฟซัดใจว่า	พาตัวไปอยู่วัดพเนิน
คุมทรัพย์คอยจำเวญ	สี่กออกอีกอยู่กับเมีย
ขุนนายวานิชสอย	คิดใจเบาเราบวชเสีย
ใจนี้กว่าให้เมีย	สี่กมาเล่าเป็นสามถา" ¹

พิศย์เอกบวชถึงสามครั้ง (ถา) หมายอุปัชฌาย์และหลายวัด การบวชแบบนี้มิได้บวชเพื่อฝึกฝนตนและศึกษาธรรมะ แต่บวชเพื่อเอาการบวชเป็นเครื่องมือในการระบายกิเลสทั้งห้าของตน โบราณจารย์จึงห้ามคบหาสมาคมกับบุคคลเช่นนี้ เพราะจะนำความชั่วร้ายมาสู่เราภายหลัง ร้อยกรองตอนเห็นสะท้อนให้เห็นว่าสมัยก่อนรายไทย

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 48.

นิยมชมชอบเพื่อการศึกษาพระธรรมและฝึกฝนตนเอง ประเพณีการบวชนี้นี้สืบทอดมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสุทธิกรรมชาดกเป็นวรรณกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมค่านิยมต่างๆของชาวไทยภาคใต้สมัยก่อน ได้แก่ คติธรรม ค่านิยมทางสังคม และวิถีความเป็นอยู่ของชาวไทยภาคใต้ เป็นต้น วัฒนธรรมเหล่านี้มีแทรกอยู่ในเรื่องโดยตลอด ด้วยเหตุนี้สุทธิกรรมชาดกจึงเป็นวรรณกรรมที่ทำหน้าที่สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า "วรรณกรรมเป็นกระจกเงาสะท้อนภาพสังคม"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย